

Svenska företagsstöd under Coronapandemin - fördelar och nackdelar ur
ett samhällsekonomiskt perspektiv

LUNDS UNIVERSITET

Kandidatuppsats

Handledare: H.J Holm
LUNDS UNIVERSITET, NATIONALEKONOMISKA
INSTITUTIONEN

Simon Estebanez Groth och Gustav Jacobsson
Januari 2021

Förord

Följande uppsats är en kandidatuppsats i nationalekonomi. Den är skriven under höstterminen 2020 vid nationalekonomiska institutionen vid Lunds universitet. Uppsatsen är skriven utav två studenter, vid namn Simon Estebanez Groth och Gustav Jacobsson.

Vi vill ta tillfället i akt och tacka vår handledare, H.J Holm, för god handledning och värdefull feedback. Med din hjälp har arbetet med uppsatsen blivit enklare i ett annars ganska så nytt arbetssätt för oss.

Vi vill även tacka Lunds universitet för tre väldigt lärorika och roliga år. Vi har lärt oss väldigt mycket under dessa tre år. Kunskap och erfarenhet som vi kommer att ha med oss under resten av våra liv. Vi kommer alltid att tala gott om Lund, universitetet och allt annat runt omkring.

Lund 2020

Simon Estebanez Groth

Handwritten signature of Simon Estebanez Groth in black ink.

Gustav Jacobsson

Handwritten signature of Gustav Jacobsson in black ink.

Abstract

The Corona pandemic began as a health crisis, but it soon also turned into a crisis for the economy. Affecting all layers of society, from individuals to big companies, both nationally and internationally.

Because of the pandemic and its economic consequences for businesses in Sweden, the Swedish government introduced a number of support programs aimed at reducing the negative effects on businesses caused by the virus. This paper is an attempt to analyze these programs from an economic perspective and to present a balanced view of the various programs, based on economic theory and research.

Fourteen different programs are presented and analyzed, from a "short time furlough" program to an "extension of time for payment of taxes" program. The purpose of these programs is to support businesses that are suffering badly during these difficult times.

A result of the pandemic has been a reduction of supply and demand of products and services and a difficulty to handle reduction of turnover in businesses, which is an argument in favor of government support programs. Another argument in favor, is to keep unemployment down, where in particular the short time furlough program has been used.

As there are arguments in favor, there are also arguments against, such as the risk of rent-seeking, i.e., using tax money to support interest groups for political purposes. Another risk is that support is given to unprofitable businesses that changes the competitive situation in a negative way for good businesses that would not receive support.

Finally, the importance of following up the outcome of the support programs should be stressed. It is important to learn which programs have worked well and which programs might not have worked so well.

Keywords: business support, business subsidies, covid-19, coronavirus pandemic

Sammanfattning

Corona pandemin började som en hälsokris. Det dröjde inte länge förrän krisen även förvandlades till en ekonomisk kris. En kris som drabbat oss alla. Allt från oss människor, till stora företag, internationellt som nationellt.

På grund av pandemin och dess ekonomiska konsekvenser för företagen i Sverige, så har regeringen lanserat ett antal olika företagsstöd vars syfte ska vara att lindra de ekonomiska följderna som virusutbrottet har medfört. Syftet med denna uppsats är att, utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv, analysera dessa företagsstöd och ge en nyanserad bild av de olika stöden utifrån ekonomisk teori och forskning.

Fjorton olika företagsstöd har presenterats och analyserats, alltifrån korttidspermittering till anstånd med skattebetalningar. Dessa företagsstöd avses på ett eller annat sätt gynna och hjälpa hårt drabbade företag under denna tuffa ekonomiska tid.

Pandemin har resulterat i att utbudet och efterfrågan på många varor och tjänster har minskat. Detta har lett till minskad omsättning för företagen, vilket är ett av många argument varför företagsstöden införts. Andra argument för företagsstöd är hur arbetslösheten genom företagsstöden skall hållas under en hållbar nivå, där korttidspermittering också är ett av de stöd som ska motverka en alltför stor arbetslöshet.

På samma sätt som det finns argument för företagsstöd, så finns det även argument mot företagsstöd. Ett av dessa argument baseras på begreppet rent seeking, vilket innebär att politiker väljer att dela ut skattepengar genom olika stöd till olika intressegrupper i syfte för egen vinning. Ett annat argument mot företagsstöd är hur det snedvrider konkurrensen mellan företagen. Det finns en risk att ett företag som är produktivt, som därför inte erhåller ett företagsstöd, blir utkonkurrerade av ett mindre produktivt företag som erhåller företagsstöd.

Avslutningsvis kan framhållas att det ständigt behöver göras uppföljningar av de stöd som betalas ut under coronapandemin. Eftersom stöden är förknippade med både för- och nackdelar är det viktigt att se till så företagsstöden inte kostar det svenska samhället mer än vad det ger.

Nyckelord: företagsstöd, covid-19, coronapandemin

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Syfte och frågeställning	7
1.3 Metod	7
1.4 Avgränsningar	8
1.5 Disposition	8
2. FÖRETAGSSTÖD UNDER CORONAPANDEMIN	9
2.1 Omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp.....	9
2.2 Omställningsstöd till enskilda näringsidkare	10
2.3 Utökad statligt ansvar för sjuklöner	10
2.4 Utökad avsättning till periodiseringsfond.....	11
2.5 Utökade lånemöjligheter för företag via Almi, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit.....	11
2.6 Tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher	12
2.7 Ökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag.....	12
2.8 Tillfälliga regler ska underlätta för bolags- och föreningsstämmor	13
2.9 Korttidspermittering för minskade lönekostnader	13
2.10 Anstånd med skattebetalningar.....	14
2.11 Statlig lånegaranti till små och medelstora företag	14
2.12 Tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter	15
2.13 Statliga kreditgarantier till flygföretag.....	15
2.14 Tillåtet med vissa åtgärder för arbetslösa företagare	16
3. ARGUMENT FÖR FÖRETAGSSTÖD ENLIGT EKONOMISK TEORI OCH FORSKNING	17
3.1 Utbuds- och efterfrågechocker	17
Företagsstöd kopplade till utbuds- och efterfrågechocker.....	18
3.2 Ekonomisk ärrbildning	18
Företagsstöd kopplade till ekonomisk ärrbildning.....	20
3.3 Ofullständiga kapitalmarknader.....	22
Företagsstöd kopplade till ofullständiga kapitalmarknader	24
3.4 Externaliteter	26
Företagsstöd kopplade till externaliteter.....	27
4. ARGUMENT MOT FÖRETAGSSTÖD ENLIGT EKONOMISK TEORI OCH FORSKNING	28
4.1 Snedvridning av konkurrens på grund av statliga investeringar	28
Företagsstöd kopplade till snedvridning av konkurrens på grund statliga investeringar.....	28
4.2 Rent seeking	29
Företagsstöd kopplade till rent seeking.....	29
4.3.1 Negativa incitamentseffekter	30
Företagsstöd kopplade till negativa incitamentseffekter + inför kommande kriser.....	31
4.4 Effektivitetsförluster på grund av beskattning	33
Företagsstöd kopplade till effektivitetsförluster som uppstår på grund av beskattning.....	33
4.5 Negativa omfördelningseffekter på grund av företagsstöden.....	34
Företagsstöd kopplade till negativa omfördelningseffekter.....	35
4.6 Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden.....	36
Företagsstöd kopplade till administrationskostnader och fusk.....	37

5. DISKUSSION	38
5.1 <i>Avslutande tankar och diskussion.....</i>	38
5.2 <i>Sammanfattning i tabell.....</i>	41
6. SLUTSATS.....	44
7. FORTSATTA STUDIER.....	44
8. REFERENSLISTA.....	45

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Coronapandemin har drabbat oss alla på ett eller annat sätt. Universitet och skolor har tvingats ändra sina rutiner mot en mer digital undervisning, restriktioner om hur vi människor ska leva våra liv har införts. Människor har tappat sina arbeten och flera branscher och företag står inför ekonomiska utmaningar likt aldrig förr. Medan efterfrågan inom vissa sektorer som till exempel sjukvård har skjutit i höjden de senaste månaderna, har andra sektorer som flygtransporter, turism och restauranger sett det diametralt motsatta. Framtiden är minst sagt oviss för väldigt många, och det både på en individuell nivå och samhällsnivå.

På grund av pandemin och dess ekonomiska konsekvenser för företagen i Sverige, så har regeringen lanserat ett antal olika företagsstöd vars syfte ska vara att lindra de ekonomiska följderna som virusutbrottet har medfört. Många företag blöder just nu och är i behov av alla plåster de kan få tag på. Dessa företagsstöd kommer dessvärre inte utan en samhällsekonomisk kostnad. Den nuvarande bedömningen är att de budgetpåverkande åtgärderna kommer att kosta drygt 200 miljarder kronor, därutöver finns ökande garantier för 250 miljarder kronor samt likviditetsförstärkningar som kan uppgå till 335 miljarder kronor (Regeringskansliet, 2020).

Företagsstöd är inget nytt fenomen i sig. Det är ett verktyg som har använts tidigare och som säkerligen kommer att användas även i framtiden. Företagsstöd har däremot aldrig använts på den nivå och i den grad som det i skrivande stund görs. Pandemin och de konsekvenser den medfört är något utöver det vanliga och följaktligen krävs då även åtaganden utöver det vanliga.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är, utifrån bakgrunden ovan, att analysera företagsstöden i Sverige under coronapandemin ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och söka svar på följande frågeställning:

- Vilka för- och nackdelar är kopplade till de företagsstöd som tillhandahållits under coronapandemin?

1.3 Metod

Inledningsvis görs korta och koncisa presentationer av samtliga relevanta företagsstöd, följda av en redogörelse för stödets syfte samt vilka krav som de förknippas med. Därefter görs en genomgång av litteraturen samt media för att förankra dessa stöd inom det nationalekonomiska ramverket för att sedan utmytna i en vägning av de olika fördelarna och nackdelarna.

1.4 Avgränsningar

De negativa effekterna av coronapandemin har föranlett regeringen att utarbeta omfattande stödprogram för många intressegrupper i samhället. I det följande kommer emellertid en avgränsning att göras i uppsatsen till att enbart omfatta de åtgärderna för direkt stöd till företagen som regeringen infört för att lindra coronapandemins negativa inverkan på företagens verksamhet.

1.5 Disposition

I nästa avsnitt, avsnitt 2, beskrivs de företagsstöd som regeringen har beslutat om under coronapandemin. Vidare i avsnitt 3 och 4 behandlas teorier och ekonomisk forskning, där argument för företagsstöd enligt teori och forskning behandlas i avsnitt 3 och argument mot företagsstöd enligt teori och forskning behandlas i avsnitt 4.

Varje argument i avsnitt 3 och 4 avslutas med en analys som kopplar samman de mest relevanta företagsstöden med de olika argumenten. I avsnitt 5 kommer en diskussion kring företagsstöden med en tabell som tydliggör de olika för respektive nackdelarna med varje stöd. I avsnitt 6 presenteras slutsatsen. Avsnitt 7 behandlar förslag på vidare forskning. Sist följer en referenslista som är skapad enligt Harvard-systemet.

2. Företagsstöd under Coronapandemin

I detta kapitel beskrivs de olika företagsstöd som regeringen har infört, med en kort redogörelse för stödets innebörd och syfte. Beskrivningar om hur stöden kommer att utformas, vilka som kan söka och ta del av de olika stöden samt, om information finns, vad de olika stöden beräknas kosta finns även i kapitlet.

2.1 Omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp

Svenska företag har sedan mars haft möjlighet att söka ett omställningsstöd vid förlorad omsättning. Syftet med stödet är att ekonomiskt hjälpa de företag som har tappat en stor del av sin omsättning till följd av den pågående pandemin. Skatteverket är den myndighet som har fått till uppgift att besluta huruvida företagen uppfyller kraven eller inte för att erhålla stödet. Stödet betalas ut genom en kreditering på skattekontot (Regeringskansliet, 2020).

Det finns som sagt ett regelverk som säger hur mycket företaget måste ha tappat i sin omsättning för att kunna söka detta stöd. Dessa krav skiljer sig beroende på vilken period stödet ska avse. Kraven lyder enligt nedan;

- *Mars-april:* regeringen införde här ett omställningsstöd till företag vars omsättning skall ha avtagit med minst 30 procent jämfört med samma period föregående år. Ersättningen avsåg maximalt 75 procent av de fasta kostnaderna och maxbeloppet uppgick till 150 miljoner kronor per företag (Regeringskansliet, 2020).
- *Maj:* under denna period så ändrade regeringen gränsen. Stödet riktar sig här istället till företag vars omsättning skall ha avtagit med minst 40 procent jämfört med samma period året innan. Den maximala ersättningen förändrades inte, men det maximala beloppet företagen kunde erhålla gick från 150 till 75 miljoner kronor (Regeringskansliet, 2020).
- *Juni-juli:* under denna period riktar sig stödet till företag vars omsättning skall ha avtagit med minst 50 procent jämfört med samma period året innan. Den maximala ersättningen förändrades inte, samtidigt som det maximala beloppet återigen sänktes - nu från 75 till 8 miljoner kronor. Regeringen arbetar för tillfället med att få ett stadsgodkännande vilket skulle möjliggöra för ett begränsat antal företag att erhålla ett större stöd än 8 miljoner (Regeringskansliet, 2020).
- *Augusti-oktober:* stödet riktar sig här återigen till företag vars omsättning har avtagit med minst 50 procent jämfört med samma period föregående år. Den maximala gränsen sänktes till maximalt 70 procent av de fasta kostnaderna och det maximala beloppet företagen kunde erhålla uppgick till 30 miljoner kronor (Regeringskansliet, 2020).

2.2 Omställningsstöd till enskilda näringsidkare

Regeringen har infört ett särskilt omsättningsstöd till enskilda näringsidkare, vilket ska hjälpa näringsidkare som har varit med om ett större omsättningstapp till följd av den pågående coronapandemin. Här är tanken alltså att enskilda näringsidkare ska kunna söka om ekonomiskt stöd för det omsättningstapp man har varit med om (Regeringskansliet, 2020).

Stöd kan lämnas under tre olika perioder, nämligen: *mars och april 2020, maj 2020 samt juni och juli 2020*. Det bygger sedan på att man jämför omsättningen dessa månader med samma månader 2019. Föregående års månad eller månader fungerar alltså som stödperiodens referensperiod (Regeringskansliet, 2020).

Det finns krav på hur omsättningen ska ha förändrats, vilket måste uppfyllas för att stödet ska beviljas. Dessa ser olika ut beroende på vilken period det gäller. Det ser ut som nedan:

- *Mars och april 2020*: nettoomsättningen för stödperioden måste vara mindre än 70 procent av nettoomsättningen för samma period 2019 (referensperioden),
- *Maj 2020*: nettoomsättningen för stödperioden måste vara mindre än 60 procent av nettoomsättningen för samma period 2019,
- *Juni och juli 2020*: nettoomsättningen för stödperioden måste vara mindre än 50 procent av nettoomsättningen för samma period 2019 (Regeringskansliet, 2020).

Stödet ersätter 75 procent av det totala omsättningstappet. Maxbeloppet är däremot 120 000 kr per stödberättigad mottagare. Ansökan om stödet ska ha inkommit senast den 31/1 2021. Regeringen och samarbetspartierna har även kommit överens om att föreslå en förlängning av detta stöd. Detta skulle då innebära att omsättningsminskningar under augusti - oktober 2020 också ska kunna ligga till grund för stöd (Regeringskansliet, 2020).

2.3 Utökat statligt ansvar för sjuklöner

När detta skrivs, har ett antal åtgärder vad gäller sjukförsäkringsområdet förlängts till den 31 december 2020. Syftet med detta stöd lyder enligt följande: minska smittspridningen, minska belastningen på sjukvården, stärka den ekonomiska tryggheten, lindra konsekvenserna för arbetsgivarna och även stärka möjligheten för föräldrar att vara hemma med sina barn vid en eventuell skolstängning. Ersättningarna kommer att betalas ut av Försäkringskassan efter att en ansökan sker från den försäkrade (Regeringskansliet, 2020).

Nedan följer en kort redogörelse för stöden, deras omfattning och tillämpning, fortsatt med begränsning till de stöd som avser att hjälpa företagen.

- *Ersättning för karensavdrag*: stödet innebär att karensavdraget ersätts tillfälligt. Genom att karensavdraget ersätts så är tanken att människor vid sjukdom ska stanna hemma. Den anställde får sedan i efterhand ersättning från Försäkringskassan. Syftet

med detta stöd är alltså att minska smittspridningen genom att människor skall stanna hemma vid minsta lilla symptom (Regeringskansliet, 2020).

- *Uppskjutet krav på läkarintyg från 8:e dagen till den 15:e dagen i ett sjukfall:* stödet innebär att varken arbetsgivaren eller Försäkringskassan kan kräva ett läkarintyg från den sjuke förrän efter den 14:e sjukdagen. Syftet med stödet är att minska riskerna för smittspridning vilket i sin tur även ska leda till en mindre belastning för sjukvården. Det skall även underlätta för företagen genom att de kan betala ut sjuklön utan att behöva ett läkarintyg (Regeringskansliet, 2020).

- Från den 1 april till den 31 juli tar staten över hela ansvaret för de sjuklönekostnader som arbetsgivaren har. Från den 1 augusti till och med den 31 december ersätter staten arbetsgivaren för de sjuklönekostnader som anses vara högre än det normala. Syftet med detta är att hjälpa företagen med dessa kostnader som plötsligt uppkommit till följd av pandemin (Regeringskansliet, 2020).

2.4 Utökad avsättning till periodiseringsfond

Regeringen har beslutat om att ge enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i svenska handelsföretag möjligheter till skattelättnader genom avsättning till periodiseringsfond. Beslutet gäller från och med den 6 april och kan även tillämpas retroaktivt för hela 2019. I praktiken innebär detta att reglerna tillfälligt ändras till att man får sätta in 100 procent av den skattepliktiga vinsten för år 2019 till en periodiseringsfond, dock med ett maximalt belopp på 1 miljon kronor. Tidigare har reglerna sagt att man högst får sätta av 30 procent av vinsten till en periodiseringsfond (Regeringskansliet, 2020).

Syftet med detta stöd är att förbättra likviditeten hos denna grupp. Det kommer att ske genom att egenföretagare som har drabbats hårt av pandemin kan få tillbaka inbetald preliminärskatt. Regler för återförandet av avsättningen är oförändrad och lyder enligt tidigare regler, vilket säger att avsättningen senast 6 år efter ska återföras (Regeringskansliet, 2020).

2.5 Utökade lånemöjligheter för företag via Almi, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit

Regeringen tillsammans med samarbetspartierna har presenterat en rad åtgärder vars syfte är att underlätta finansieringen och utlåningsmöjligheterna för särskilt små och medelstora företag (Regeringskansliet, 2020). Nedan presenteras dessa med en närmare redogörelse för de tre olika åtgärderna:

- Almi Företagspartner får ett kapitaltillskott på 3 miljarder kronor vars syfte ska vara att utöka sin utlåning till små och medelstora företag i Sverige. Med detta kommer de företag som har drabbats negativt till av pandemin, enklare få den ekonomiska hjälp de behöver (Regeringskansliet, 2020).

- Svensk Exportkredits (SEK) låneram ska ökas från 125 till 200 miljarder kronor. Exportindustrins ökade efterfrågan på krediter, till följd av den rådande situationen, ska genom ökningen lättare kunna mötas och hanteras (Regeringskansliet, 2020).
- Exportkreditnämndens (EKN) kreditgarantier ska ökas med 500 miljarder samtidigt som bankerna även ska ges en minskad självrisk. Detta ska leda till att företagens möjligheter till att låna pengar i bankerna ska bli förbättrade. Detta är av stor betydelse för företagen i dagsläget då det ekonomiska läget för de allra flesta är sämre och behov till ekonomiska lån större. Ett nytt garantisystem för snabbare och säkrare betalning till svenska exportföretag ska också införas (Regeringskansliet, 2020).

2.6 Tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher

Regeringen har även tagit ett beslut kring en hyresrabatt som ska tillfalla de branscher som har drabbats extra hårt till följd av pandemin. I regeringens extra ändringsbudget avsätter man totalt 5 miljarder kronor i stöd för att kunna sänka fasta hyreskostnader för företag inom särskilt utsatta branscher. Stödet ska hjälpa företagen genom en ekonomisk underlättning, vilket i slutändan kommer att påverka både företagen och hyresvärdarna positivt. Sällanköpshandeln, hotell och restaurangbranschen är exempel på branscher som stödet riktar sig till och som regeringen alltså benämner som särskilt utsatta (Regeringskansliet, 2020).

I praktiken kommer det att fungera enligt följande:

- Hyresvärdarna som väljer att sänka sin hyra för företagen kommer senare att kunna söka stöd för det. Hyresvärdarna kommer att kompenseras med maximalt 50 procent av den nedsatta hyran, dock maximalt 25 procent av den hyra som normalt tas (Regeringskansliet, 2020).

Stödet söks via länsstyrelsen och det är upp till varje hyresvärd att ingå avtal för att på så sätt underlätta för sina hyresgäster (Regeringskansliet, 2020).

2.7 Ökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag

Almi Invest är en del av statsägda Almi Företagspartner AB, med en portfölj bestående av cirka 350 företag och som historiskt sett har investerat i cirka 50 nya företag varje år. Regeringen har nu beslutat om att ändra de krav som tidigare funnits för Almi Invest vad gäller investeringar i nya och befintliga företag. Syftet är att underlätta för dessa investeringar, vilket ska hjälpa företagen att bli finansierade och även underlätta för Almi att kunna investera (Regeringskansliet, 2020).

Tidigare har kraven varit att den insats som kommer från Almi Invest ska minst matchas upp med lika mycket kapital från privata investerare. Till följd av pandemin så väljer privata investerare att avstå dessa investeringar, då risken är betydligt mer påtaglig. Från och med den 1 maj så räcker det med att privata investerare står för 30 procent av den totala

investeringen, och resterande del alltså från Almi Invest. Staten tar således på sig en större del av risken och på så sätt kan ett stabilt flöde av finansieringslösningar fortsätta på marknaden för innovativa företag (Regeringskansliet, 2020).

Regeringen har även tillsammans med samarbetspartierna föreslagit ett tillskott på 400 miljoner kronor till Almi Invest för att öka deras investeringsförmåga. Detta är ett komplement till det tillskott på 3 miljarder kronor som moderföretaget Almi Företagspartner AB mottagit för att öka sin utlåning. Genom tillskottet på 400 miljoner så ska Almi Invest kortsiktigt kunna ta ansvar för företag inom en rad områden där man redan sedan tidigare är delägare i. Kapitalbehovet ökar för många företag nu på grund av pandemin, varför Almi Invest erhåller detta tillskott (Regeringskansliet, 2020).

2.8 Tillfälliga regler ska underlätta för bolags- och föreningsstämmor

Med syfte att underlätta för företag och föreningar att genomföra bolags- och föreningsstämmor har en tillfällig ny lag införts. Lagen omfattar bland annat möjlighet till att poströsta istället för att vara fysiskt på plats samt möjlighet till att lämna fullmakt. Regeringen har nu även lagt fram ytterligare en proposition som föreslår att bolags- och föreningsstämmor ska kunna äga rum helt utan fysiskt deltagande. Detta ska möjliggöra att samtliga aktieägare och medlemmar får de möjligheter de är berättigade till utan att riskera att förvärpa pandemin (Regeringskansliet, 2020).

2.9 Korttidspermittering för minskade lönekostnader

Korttidspermittering innebär i praktiken att anställda går ner i arbetstid under en period. Under denna period så går samtidigt staten in och ger ett ekonomiskt stöd till arbetsgivaren. Detta resulterar i att den anställde får behålla den större delen av sin lön samtidigt som företagets personalkostnader minskar. Detta eftersom arbetsgivaren inte betalar ut lika mycket i lön till den personal som är permitterad (Regeringskansliet, 2020).

Många företag har drabbats hårt ekonomiskt till följd av coronapandemin. Syftet med stödet är därför att hjälpa de drabbade företagen att kunna få behålla sin personal samtidigt som de under en period blir av med en del personalkostnader. På samma sätt blir det även en trygghet för den anställde att få behålla den större delen av lönen trots att arbetstiden har minskat (Regeringskansliet, 2020).

Korttidspermittering kan idag vara som längst i nio månader. Denna tidsgräns kommer föreslås att tillfälligt tas bort fram till den 30 juni 2021. Subventionsgraden kommer att vara olika beroende på vilken period man är inne i. Subventioneringsgraden kommer att vara enligt följande:

- December: 75 procent,
- Januari, februari och mars: 75 procent,
- April, maj och juni: 50 procent (Regeringskansliet, 2020).

2.10 Anstånd med skattebetalningar

Företagen ska kunna få anstånd med skattebetalningar under ett år, med syftet att företagets likviditet snabbt ska kunna stärkas. De betalningar det rör sig om är arbetsgivaravgifter, preliminärskatt på lön och moms. Regeringen presenterade den 9 november ett förslag om att denna anståndstid ska kunna förlängas med ytterligare ett år för alla som har beviljats anstånd. För att ett företag ska få möjlighet till detta anstånd så gäller det att företaget i fråga inte har misskött sin ekonomi eller har några större skatteskulder (Regeringskansliet, 2020).

Möjligheten till anstånd omfattar tre månaders skattebetalningar och ska lämnas under längst 12 månader (Regeringskansliet, 2020). Mer detaljerat kring de olika anstånden lyder enligt nedan:

Anstånd med moms

- Detta kommer alla företag att kunna begära. Här spelar alltså företagsform eller hur man redovisar sin moms ingen roll. Reglerna börjar gälla den 30 mars respektive den 6 april 2020. Vilket datum som gäller beror på hur momsen redovisas. Anstånd med moms kan tillämpas retroaktivt för företagen (Regeringskansliet, 2020).

Anstånd med arbetsgivaravgifter och preliminärskatt

- Företag som redovisar arbetsgivaravgifter och preliminärskatt på lön kommer att kunna begära anstånd för betalning av dessa avgifter och skatter. Den 30 mars 2020 börjar dessa regler att gälla och även dessa kan tillämpas retroaktivt (Regeringskansliet, 2020).

Hur blir det då för egenföretagare som inte lämnar någon motsvarande arbetsgivardeklaration varje månad? Egenföretagare uppger ju preliminärskatt och egenavgifter på den preliminära inkomstdeklarationen. Denna lämnas i förskott inför året, varför egenföretagare således kan begära jämkning hos Skatteverket i de fall de tror att inkomsterna kommer att bli lägre än vad de från början uppgav. Preliminärskatten och egenavgifterna sänks då och på så vis kan likviditeten stärkas (Regeringskansliet, 2020).

2.11 Statlig lånegaranti till små och medelstora företag

Intäktsbortfall har drabbat många små och medelstora företag till följd av coronaviruset. Intäktsbortfall resulterar vidare i att företagen får det svårare att finna nödvändig finansiering på kreditmarknaden. Av den anledningen så har regeringen presenterat Företagsakuten, vilket är en generellt inriktad kreditgarantiinsats med en ram på 100 miljarder kronor. Genom detta så ska det bli enklare för företag att få en lånefinansiering, vilket ska hjälpa små och medelstora företag att undvika avveckling och konkurser (Regeringskansliet, 2020).

Staten garanterar 70 procent av nya lån som bankerna ger till företag vars ekonomi har blivit försvagad till följd av coronaviruset. Denna lånegaranti riktar sig främst till små och

medelstora företag. En begränsning på 75 miljoner kronor per låntagare har föreslagits. Lånet sker via bankerna (Regeringskansliet, 2020).

I praktiken fungerar det genom att staten ställer ut garantin till bankerna som i sin tur ger ut lånet till företagen. Detta innebär alltså att staten ersätter banken med upp till 70 procent av den förlust som uppstår på det lån som garantin avser. Låntagaren betalar som vanligt ränta till banken. Denna bestäms av banken och baseras på deras kreditriskbedömning av det enskilda företaget, med hänsyn tagen till att staten garanterar en stor del av lånet. Låntagaren får uppskov på räntan under de första 12 månaderna (Regeringskansliet, 2020).

2.12 Tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Mellan den 1 mars och 30 juni 2020 sänktes arbetsgivaravgifterna. En motsvarande nedsättning av egenavgifterna infördes också till de enskilda näringsidkarna. Stödets syfte är att underlätta för företagen genom att sänka deras personalkostnader (Regeringskansliet, 2020).

De nya reglerna innebär att företagen enbart betalade ålderspensionsavgift på ersättning som gavs under den angivna perioden. Detta gällde för upp till 30 anställda per företag upp till en lön per anställd på 25 000 kr. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsföretag gäller att enbart ålderspensionsavgiften ska betalas på den del av avgiftsunderlaget som uppgår till högst 100 000 kr under 2020 (Regeringskansliet, 2020).

2.13 Statliga kreditgarantier till flygföretag

Regeringen har föreslagit att flygföretagen under 2020 ska ges möjlighet att erhålla kreditgarantier till ett värde av högst 5 miljarder kronor. Av dessa 5 miljarder är 1,5 miljarder riktat till SAS. Utöver detta så kommer regeringen även föreslå att Exportkreditnämndens kreditgarantier ska utökas med 50 miljarder, vilket ska stödja svenska exportföretag och den svenska sjöfarten (Regeringskansliet, 2020). Det arbetar cirka 180 000 människor inom den svenska flygsektorn, vilket ger regeringen incitament till att stödja dessa företag (Svenskt Flyg, 2015).

Den bakomliggande orsaken till detta är coronavirusets negativa följder på transportbranschen. Efterfrågan på att flyga har till följd av pandemin nästintill upphört helt, vilket har resulterat i att flygföretagen befinner sig i en svår ekonomisk situation. Flygföretagen har samtidigt till följd av detta även haft svårt att få lån på kapitalmarknaden. Staten kommer att ta ut en garantiavgift för att finansiera det administrativa arbetet kopplat till stödet och som kompensation för risken (Regeringskansliet, 2020).

Staten ska med andra ord kunna garantera lån från kommersiella banker till flygföretagen. Detta vill man göra i syfte att undvika att svenska flygföretag slås ut till följd av pandemins följder.

2.14 Tillåtet med vissa åtgärder för arbetslösa företagare

Regeringen har beslutat om en förordningsändring som innebär att en företagare ska anses vara arbetslös trots att vissa begränsade åtgärder vidtas i verksamheten. Syftet med detta är att det ska bli enklare för företagaren att senare kunna återuppta sin verksamhet (Regeringskansliet, 2020).

Många egenföretagare är nu på grund av pandemin i behov av arbetslöshetsersättning. Man har som företagare enbart rätt till denna ersättning när verksamheten helt har upphört, eller när företagaren lägger sitt företag vilande. Om en företagare återupptar verksamheten efter ett uppehåll så måste det gå minst fem år innan ett nytt uppehåll kan göras och man återigen kan erhålla arbetslöshetsersättning. Denna regel kallas för femårsregeln. Femårsregeln ska inte tillämpas för uppehåll i verksamheter som görs under 2020 (Regeringskansliet, 2020).

3. Argument för företagsstöd enligt ekonomisk teori och forskning

I följande kapitel behandlas argument för företagsstöd enligt ekonomisk teori och forskning. De positiva effekterna med företagsstöden kan ge oss en inblick till varför regeringen har valt att satsa så mycket på företagsstöd. Varje argument för företagsstöd avslutas med de företagsstöd som kan anses vara mest relevanta för just det argumentet.

3.1 Utbuds- och efterfrågechocker

De svenska marknaderna har påverkats på olika sätt av coronapandemin och en indelning av marknaden har av denna anledning gjorts. Två olika kategorier har införts utifrån huruvida företagen har påverkats eller inte, nämligen: drabbade sektorer och icke-drabbade sektorer. Utav de sektorer som drabbats kan ytterligare kategorisering göras utifrån vilken sida av marknaden som drabbats: utbud, efterfrågan eller båda delarna. De icke-drabbade sektorerna innefattar både de sektorer som påverkats i mindre grad eller inte alls, samt de som eventuellt kan ha gynnats av pandemin. Genom att dela ut företagsstöd till företag som drabbats av exogena utbuds- och efterfrågechocker ökar staten likviditeten i dessa företag vilket håller igång verksamheten och i förlängningen samhällsekonomin.

Restaurangbranschen är ett exempel på en sektor som sedan pandemins utbrott har drabbats av just en *negativ efterfrågechock*. Allt eftersom restaurangbesökare väljer att inte gå ut och äta på grund av smittorisken har restaurangerna upplevt en drastisk minskning i efterfrågan. Detta har därmed också inneburit att restaurangerna har förlorat en stor del av intäkterna och vidare en minskning av kassaflödet med negativ inverkan på likviditet och finansiell ställning för restaurangen. Utan stöd kan detta leda till obestånd och rent av risk för nedläggning av restaurangen/företaget.

Ett exempel på en sektor som drabbats av en *negativ utbudschock* är bilindustrin där företagen har fått problem med att säkerställa hela produktionskedjan. När underleverantörer får problem med att säkerställa leveranser till följd av exempelvis brist på bemanning slår det igenom hela kedjan. Det blir därför omöjligt att leverera samma kvantitet bilar som levererades innan pandemins utbrott. Följaktligen kommer dessa företags intäkter och omsättning att minska.

Vidare finns det sektorer som mer eller mindre stannat av helt till följd av pandemin, där sektorn drabbats av både en utbuds- och efterfrågechock. Flygplanstillverkning är en sektor där detta inträffat, efterfrågan på resor har minskat drastiskt under pandemin vilket i förlängningen minskar utbudet på flygplan. Samtidigt har tillverkarna även här problem med att säkerställa hela produktionskedjan då underleverantörer av flygplansdelar får problem.

Avslutningsvis finns det vissa sektorer på den svenska marknaden som till skillnad från det som beskrivits ovan inte drabbats av Corona pandemin och kan eventuellt även tänkas ha

gynnats av den. De icke-drabbade sektorerna, såsom e-handelsföretag, har kunnat bibehålla försäljning på höga nivåer. Detta eftersom konsumenter haft möjlighet till att handla från hemmet utan att utsätta sig för smittorisk.

Företagsstöd kopplade till utbuds- och efterfrågechocker

När utbudet, efterfrågan eller i värsta fall båda delarna har sjunkit under pandemin har även intäkterna för många företag i de drabbade sektorerna sjunkit kraftigt. En direkt följd av dessa negativa exogena utbuds- och efterfrågechocker blir då att omsättningen i dessa företag även sjunker. Här uppstår det ett behov hos de drabbade företagen att på något sätt kompensera för den minskade omsättningen för att minimera skadorna. Kan man lyckas kompensera har de en chans att fortsätta bedriva en någorlunda normal verksamhet trots krisen, vilket är önskvärt.

Företagsstödet *Omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp för alla typer av företag, även enskilda näringsidkare* kan därför kopplas till detta argument. Stödet motverkar de negativa effekter som uppstår till följd av exogena negativa utbuds- och efterfrågechocker vilket möjliggör att de företag som mottar stödet kan fortsätta med de förpliktelser de åtagit sig. Detta resulterar i att färre annars livskraftiga svenska företag går i konkurs, vilket gynnar den svenska samhällsekonomin. Här uppstår det däremot en problematik som bör tas i hänsyn när detta stöd ska utvärderas. Sannolikt har inte alla de företag som mottagit omställningsstödet tappat i omsättning på grund av pandemin, det vill säga det finns sannolikt företag som hade tappat i omsättning oavsett den rådande situationen. En del drabbade sektorer är drabbade på grund av andra anledningar, ny teknik ersätter gammal teknik som ett exempel. Dessa företag kan tänkas ha gått i konkurs men på grund av att de mottar företagsstöd som omställningsstödet kan fortsätta bedriva sin verksamhet. De resurser som lagts på att hålla dessa företag flytande kan då potentiellt på sikt vara bortkastade. Däremot, för att motta omställningsstödet, ska företagen ha tappat en viss procent i omsättning jämfört med samma period föregående år. Detta minskar sannolikt risken för ett scenario som detta men bör ändå inte anses vara försumbart.

3.2 Ekonomisk ärrbildning

Genom att bygga vidare på exogena chocker som nämnts ovan, kan företagsstöden motiveras genom att dämpa de samhällsekonomiska skador som kan uppstå som en följd av att de svenska företagen går allt sämre. I Portes (2020) text *"The lasting scars of the Covid-19 crisis: Channels and impacts"* talar han om ekonomiska ärr som uppstår på grund av de chocker som medföljt pandemin. Han särskiljer fem olika potentiella kanaler eller ekonomiska ärr och bedömer deras relativa betydelse (Portes, 2020). Endast de kanaler som är relevanta ur ett företagsperspektiv kommer att nämnas.

3.2.1 Arbetslöshet

Sedan coronapandemins utbrott har den svenska arbetslösheten ökat. I november månad uppgick arbetslösheten till 7,7 procent, vilket är en ökning med 0,9 procentenheter jämfört med samma månad föregående år (Statistiska Centralbyrån, 2020). När exogena chocker påverkar utbudet och efterfrågan negativt stannar ekonomin av. När produktionen sjunker i kombination med att konsumtionen avtar blir en direkt effekt att intäkterna hos företagen också sjunker. En ökad arbetslöshet blir således en av de tydligaste effekterna av en avmattning i ekonomin. Eftersom företagen inte kommer att vara lika lönsamma som innan, kan en av de första åtgärderna hos företagen tänkas vara att göra sig av med personal för att kompensera för den minskade lönsamheten.

Det finns en rad kostnader kopplade till arbetslöshet, bland annat när en arbetsför person står utan arbete innebär det en direkt kostnad då personen kunde göra någonting produktivt istället. Ytterligare kostnader som uppstår i samband med arbetslöshet är *Humankapital Depreciering*, vilket innebär att en uppsägning leder till en förlust av humankapital hos individen. När en individ blir uppsagd finns det en risk att dennes kompetenser och kunskaper går förlorade eller åtminstone försämras under tiden som arbetslös, samtidigt som individen glider allt längre ifrån arbetsmarknaden (Portes, 2020). Empiriska data uppskattar att individer som hamnar i arbetslöshet får anmärkningsvärt försämrade utsikter vad gäller framtida anställning. Ett så kallat lönestraff på 8–10 procent och ett sysselsättningsstraff på 6–9 procent (Arulampalam et al. 2003, Tumino 2015).

De långsiktiga konsekvenserna av en hög arbetslöshet bli följaktligen allvarliga. Arbetslöshet har en tendens att bli en självuppfyllande profetia, risken för framtida arbetslöshet ökar ju längre tid en individ är arbetslös (Arulampalam et al. 2001). Vikten av de permitteringssystem som finns tillgängliga för de svenska företagen blir således stor. Genom att dämpa ökningen av kortsiktig arbetslöshet kommer en effekt bli att även långsiktig arbetslöshet inte blir lika hög och ärbildningen inte lika allvarlig.

3.2.2 Förlust av Jobbmatchningskapital

Till skillnad från den kostnad som uppstår i samband med humankapitaldepreciering som är kopplat till individens kunskapsförluster vid utdragen arbetslöshet, uppstår även kostnader och ekonomisk ärbildning direkt av själva arbetsseparationen. De som anställts på ett företag för att arbeta med en eller flera specifika uppgifter har sannolikt genomgått en rad tester och intervjuer för att matcha arbetsrollen på bästa möjliga sätt. Samtidigt som tiden under anställning både fördjupar och ackumulerar personalens och företagets kunskaper. Vid händelse av en eventuell uppsägning av tjänsten uppstår en risk att den matchningen och specifika kunskapen går förlorad, vilket benämns förlust av jobbmatchningskapital. På grund av den ackumulerade kunskapen kommer individen att vara mer produktiv i sin befintliga arbetsroll än i den alternativa arbetsrollen på ett annat företag vilket resulterar i en effektivitetsförlust för individen, företaget och samhället i stort (Portes, 2020).

Det finns alltså en tydlig problematik och kostnadsbild relaterat till högre nivåer av arbetslöshet där företagsspecifik kunskap går förlorad. Extra påtagligt kan denna förlust tänkas bli i samband med den pågående pandemin. Företagens situation kan förändras snabbt och oförutsägbart vilket potentiellt kan resultera i att företagen måste avsluta många av sina anställningar. I den omställning som arbetskraften och företagen då måste göra riskerar båda parter att lida av förluster. Framtida lönsamhet och löner riskerar i det läget att försämrans för samtliga inblandade. Det finns således incitament för att undvika en situation där arbetsseparationer sker i en hög omfattning, där permitteringsstöd blir ett viktigt verktyg, vilket fall i det korta till medellånga perspektivet (Portes et al. 2020).

3.2.3 Förlust av företagsspecifikt kapital

Det finns en annan typ av kapital kopplat till företagens verksamhet. Företagsspecifikt kapital, eller organisationskapital som det också heter är ett sätt att kvantifiera de processer och relationer som ett företag har (Portes, 2020).

Organisationskapital är alltså en sammanvägning av teknik, affärsmetoder, processer, design, incitament- och kompensationsystem. Syftet med att sätta ett värde på den här typen av verksamhet är för att dessa processer ofta inte går att kodifiera och sedermera överföra till eller imiteras av andra företag. Företag har alltså en potentiell konkurrensfördel genom att bygga upp ett stort organisatoriskt kapital. Det blir svårt att överföra till andra företag eftersom mycket av det som gör ett företag produktivt och högeffektivt sker via underförstådda metoder. Det är inte färdiga rutiner utan, snarare företagskultur och kunskap och erfarenheter som ackumuleras över tid. Ett exempel på det här är den japanska bilindustrin under 1980-talet. Runt om i hela världen hade biltillverkare försökt imitera den japanska industrin i förhoppning om att bli lika lönsamma och kvalitativa. Trots stora satsningar, där man tillsammans med japanerna byggde kopior på fabrikerna lyckades de utländska fabrikerna inte bli lika lönsamma. Bevisligen var det inte möjligt att föra över allt det organisationskapital som de japanska biltillverkarna hade (Lev et al. 2003). Den här typen av kapital kan alltså många gånger vara företagsspecifikt vilket innebär att det kan bli svårt och till och med omöjligt för andra företag att ta över det. Det finns således en risk med ökade konkurser att företagsspecifikt kapital dels eller helt kommer att gå förlorat.

Mer än 50 procent av de europeiska företagen kan förväntas att efter sju månader få likviditetsproblem i ett utdraget scenario med restriktioner (Demmou et al. 2020), vilket är just det scenario som utspelar sig i rådande stund. Detta betyder att organisationskapital riskerar att gå förlorat om inte staten lyckas rädda dessa företag från konkurs.

Företagsstöd kopplade till ekonomisk ärrbildning

I det föregående kapitlet diskuterades tre typer av ekonomisk ärrbildning som uppstår på grund av *arbetslöshet*, förlust av *jobbmatchningskapital* samt förlust av *företagsspecifikt kapital*. Nedan följer korta analyser av respektive företagsstöd kopplat till att motverka den här typen av kostsamma ärrbildning:

- **Omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp för alla typer av företag, även enskilda näringsidkare:** de företag som på grund av pandemin förlorat stora delar av sin omsättning ökar risken för höga kostnader kopplat till den här typen av ekonomisk ärrbildning. Eftersom likviditeten i företagen försämras kommer de sannolikt inte kunna behålla lika mycket personal jämfört med innan pandemin. Detta leder till en kedja av negativa effekter som börjar med en ökad arbetslöshet följt av förlorat jobbmatchnings- och företagsspecifikt kapital. När företagen kompenseras genom detta bidrag blir minskningen i omsättning inte lika påtaglig och företagen slipper troligen göra sig av med lika mycket personal vilket resulterat i att även den här typen av förluster går att rädda. Vidare är **Korttidspermittering för minskade lönekostnader** ytterligare ett bra exempel på ett företagsstöd som via bidrag till företagen minskar den ekonomiska ärrbildningen. Genom att korttidspermittera personalen går de anställda ner i arbetstid samtidigt som företagen mottar kompensation för en del av personalkostnaderna. Detta resulterar i kraftigt sänkta personalkostnader vilket innebär att sannolikheten för att de svenska företagen behöver säga upp personal minskar. Detta motverkar arbetslöshet och i förlängningen minskar även chansen till att jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital går förlorat. Korttidspermittering kan tänkas vara ett av de mer effektiva stöden mot den här typen av ekonomisk ärrbildning eftersom lönekostnaderna sannolikt är en av de största utgifterna för ett företag.
- **Utökad avsättning till periodiseringsfond och Anstånd med skattebetalningar** är båda exempel på stöd som ökar företagets likviditet på kort sikt genom att skjuta på skattebetalningar till ett senare skede. Den stärkta likviditeten som företagen får genom att söka dessa stöd kan snabbt lösa de akuta problemen som uppstår till följd av minskade intäkter på grund av pandemin. Detta innebär troligen att färre konkurser inleds och fler individer kan behålla sina jobb. På detta vis minskar risken för den här typen av ekonomisk ärrbildning som är en naturlig konsekvens av konkurser och massuppsägning.
- **Tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher och Tillfälligt sänkta arbetsgivar och egenavgifter** är stöd som direkt minskar de svenska företagens kostnader. En naturlig åtgärd vid minskade intäkter är att försöka kapa de kostnader som ett företag har. Genom att dela ut den här typen av stöd där staten sänker företagets kostnader vilket kan tänkas resultera i att ett företag inte är lika angelägna att göra nedskärningar i andra delar av organisationen. På så sätt kan företagen istället för att betala exempelvis en dyr hyra lägga pengar på att behålla personal och genom det minimera den potentiella ekonomiska ärrbildningen.
- **Statliga kreditgarantier för flygföretag:** eftersom efterfrågan mer eller mindre sjunkit till noll är flygplanssektorn särskilt hårt drabbad jämfört med många andra sektorer. Som tidigare nämnt arbetar det cirka 180 000 människor inom den svenska flygsektorn och går dessa företag i konkurs blir följden en kraftigt ökad arbetslöshet. Stora mängder jobbmatchningskapital riskerar att gå förlorat om dessa människor måste söka arbete på annat håll. Vidare kan flygsektorn även tänkas vara nischad vilket innebär att det blir särskilt svårt att föra över det företagsspecifika kapital som

dessa företag byggt upp. På grund av de ovan nämnda argumenten kan ett stöd som detta, ett riktat mot den svenska flygsektorn tänkas vara motiverat.

- **Tillåtet med vissa åtgärder för arbetslösa företagare:** eftersom många egenföretagare på grund av pandemin inte har möjlighet att bedriva sin verksamhet behöver dessa få en inkomst på annat håll och arbetslöshetsersättning är nödvändigt för många. I normalfallet appliceras den så kallade femårsregeln och för att de ska ha rätt till att söka denna arbetslöshetsersättning, vilket innebär att företagare som väljer att återuppta verksamheten igen inte kan söka arbetslöshetsersättning på fem år. På grund av att det under det gångna året har varit onormalt många egenföretagare som har haft problem att bedriva sin verksamhet. Detta innebär följaktligen också att ovanligt stora mängder företagsspecifikt kapital inom denna kontext och riskerar att gå förlorat. Genom att slopa femårsregeln ökar staten företagarnas incitament för att försöka bedriva sin verksamhet trots de rådande förhållandena. Detta innebär att det företagsspecifika kapital som företagen byggt upp sannolikt kan bevaras i en större utsträckning jämfört med om femårsregeln fortfarande hade varit gällande.

De viktigaste inom kontexten för detta kapitel blir att företagen som mottar stöden kan i en större utsträckning behålla personal och kan med större sannolikhet undvika konkurser. Detta innebär att arbetslösheten samt förluster av jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital kan hållas på lägre nivåer jämfört med hur situationen hade sett ut utan dessa stöd. På så sätt blir alltså den ekonomiska ärrbildningen inte lika omfattande och icke önskvärda konsekvenser som uppstått till följd av pandemin blir inte lika påtagliga.

3.3 Ofullständiga kapitalmarknader

Samhällsekonomiska förluster som uppstår i samband med att företag får likviditetsproblem och eventuellt tvingas avveckla verksamheten hade kunnat motverkas om det fanns perfekta kapitalmarknader. Många företag behöver någon gång, särskilt under kriser som pandemin, söka extern finansiering. Kapitalmarknaderna är däremot inte alltid effektiva, vilket betyder att inte alla livskraftiga företag som behöver extern finansiering får det. Det kan därför antas att det finns ett behov av statlig intervention på kapitalmarknaderna för att det inte ska bli en akut likviditetskris bland de svenska företagen.

- Ofullständiga kapitalmarknader uppstår huvudsakligen eftersom kreditgivare inte vill förlora pengarna de lånar ut till företagen. Nedan kommer vissa av de vanligaste problemen som uppstår i samband med företagens låneansökningar beskrivas. Först och främst är *Asymmetrisk information* ett exempel på ett sådant problem. Det finns ett informationsglapp mellan företaget som söker krediten och kreditgivaren. Detta eftersom företaget kan tänkas ha mer kunskap om sin produkt, marknaden och hur mycket de är villiga att satsa på produkten jämfört med kreditgivaren. Följaktligen kommer krediter inte att delas ut i lika stor omfattning då krediten kan tänkas bli för riskfylld, ingen vill stoppa sina pengar i okända fickor helt enkelt. För att kreditgivaren ska bevilja kredit måste det finnas tillräckligt mycket kunskap om den investering som övervägs att göra. Vem är det som lånar pengarna? Vad är det för typ

av affärsidé? (Akerlof, 1970). För att exemplifiera vidare ökar problemen i takt med att lokala bankkontor ute på landsbygden stänger runt om i Sverige. När lokala bankkontor med lokala banktjänstemän som besitter kunskap om de lokala företagen inte längre finns kvar måste företagen söka krediter i till exempel Stockholm istället. Eftersom banktjänstemannen från Stockholm inte besitter tillräcklig information om de lokala företagen ute på landsbygden kommer sannolikt lite eller ingen kredit beviljas (Hansson & Lindberg, 2018).

- Ytterligare ett fundamentalt problem i relationen mellan kredittagaren och kreditgivaren är *Adverse selection*. Det uppstår innan kontraktet är slutgiltigt och undertecknat på grund av att de har skilda riskpreferenser, med andra ord vad lånet ska finansiera. Det egna kapitalet, om det finns något, kommer företaget vilja använda till investeringar där risken är låg och vinsten är säker. Medan de mer riskfyllda projekten, ur företagarens perspektiv, hellre finansieras externt. Detta eftersom den potentiella vinsten är stor medan risken är lägre. En lyckad investering som genererar någon form av vinst går till företagaren och lånet betalas tillbaka tillsammans med de räntor som bestämts. Kreditgivaren får alltså inte ta del av vinsten som genereras i och med det lyckade projektet utan erhåller, i förhållande till vinsten, en låg avkastning på projektet (räntan). Trots den låga avkastning står finansiären av projektet för större delen av risken. Skulle ett projekt finansierat med lån misslyckas och inte generera några pengar finns det en risk att kredittagaren inte betalar tillbaka lånet. I detta scenario har kreditgivaren gjort en stor förlust i förhållande till kredittagaren. Även om det är så att kredittagaren har säkerhet på lånet är det inte garanterat att hela lånebeloppet går att få tillbaka (Burns, 2004). I en situation som den rådande pandemin, där allt fler företag får problem kan det antas att många investeringar blir mer riskfyllda. Företagarna kommer i större utsträckning vara rädda om det egna kapitalet för att parera eventuellt lägre intäkter i framtiden för att undvika likviditetsproblem. Lånade pengar kommer således i större utsträckning finansiera olika typer av investeringar, *adverse selection* kan då tänkas bli ett ännu större problem. Vidare om räntan på företagslån speglar medelrisken på marknaden kommer de företag som inser att de ligger över medel välja att söka lånen medan de som ligger under medel avstår. I detta scenario kommer den ränta som kreditgivaren satt inte täcka det eventuella förlusterna eftersom det är viktat mot företag med en risk högre än medel (Stiglitz et al. 1981). Kreditgivare kommer med detta i åtanke att ta en passivare inställning till utgivning av krediter till företagen för att minimera förlusterna.

- Sedermera finns det ytterligare ett problem som kreditgivare oroar sig för när företaget mottagit lånet, nämligen *moral hazard*. Jämfört med *adverse selection* där problematiken ligger i huruvida företagen uppfattar risken med ett projekt, handlar *moral hazard* om ett företags benägenhet att bli mer risktolerant. Kreditgivare kan inte med säkerhet veta att de pengar som ges i kredit används till det ändamål som fastställts vid utlåningen. Den som fått sin kredit beviljad, till exempel för att investera i en ny maskin, kan använda pengarna för egen vinning istället. Den nya

maskinen hade genererat produkter som företaget kan sälja och på så sätt betala tillbaka lånet med ränta. Har då krediten används till exempel för att köpa en ny företagsbil kommer lånet inte möjliggöra några intäkter och företaget kan därför inte heller betala tillbaka krediten. Problemet med moral hazard blir extra påtagligt när mängden extern finansiering blir stor i förhållande till mängden intern finansiering (Burns, 2004). Under pandemin när allt fler företag är i behov av extra kapital i form av lån kan problemet med moral hazard tänkas öka kraftigt. Det finns alltså ett behov av statlig intervention i och med att många kreditgivare inte kommer ge kredit till företagen.

Företagsstöd kopplade till ofullständiga kapitalmarknader

Dessa stöd hade inte behövts, i vilket fall ur detta perspektiv, om fallet varit att kapitalmarknaderna vore perfekt effektiva. Då hade den svenska staten inte behövt träda in och fylla detta marknadsmislyckande, dessvärre är så inte fallet. Eftersom de traditionella utlåningsmöjligheterna på grund av asymmetrisk information, adverse selection och moral hazard är begränsade fyller dessa typer av stöd en viktig roll för de svenska livskraftiga företagen som är i behov av extern finansiering. Indelning och koppling görs utifrån hur stöden är designade: indirekta möjligheter till lån och finansiering eller direkta.

- **Utökad avsättning till periodiseringsfond:** många företag som på grund av pandemin tappat intäkter och behöver extern finansiering till diverse projekt och investeringar. Det uppstår här en problematik på grund av asymmetrisk information, adverse selection och moral hazard och kan därför inte med säkerhet få tillgång till detta via det traditionella kanalerna som exempelvis banker. Genom att utöka möjligheterna till att sätta av den skattepliktiga vinsten till en periodiseringsfond från 30 procent till 100 procent erbjuds de svenska företagen ett indirekt lån på upp till en miljon kronor. Det blir ett indirekt lån eftersom de företag som väljer att utnyttja denna möjlighet måste betala skatten inom 6 år från att avsättningen gjordes.
- **Anstånd med skattebetalningar:** precis som för ovanstående stöd innebär detta stöd en möjlighet för de svenska företagen att indirekt låna pengar genom att skjuta upp betalningar av skatt. När företagen slipper betala arbetsgivaravgifter, preliminärskatt på lön och moms kan pengarna läggas på annat, utan att de behöver låna pengar i banken. Detta möjliggör att de kan investera i den egna verksamheten i en högre grad än vad som hade varit möjligt annars.

Nedan följer en analys av de stöd som innebär utökade möjligheter till direkta möjligheter till lån och finansiering för de svenska företagen:

- **Statlig lånegaranti till små och medelstora företag:** genom att den svenska staten startade den så kallade företagsakuten ska svenska företag få ökade möjligheter till att låna pengar i banken. I och med den kreditgaranti om 70 procent som givits ut av svenska staten minskar risken för de kommersiella bankerna när de lånar ut pengar. Den eventuella förlust som skulle uppstå när ett företag inte kan betala tillbaka lånet

blir inte lika stor. Detta resulterar i att de faktorer som annars försämrar utsikterna för företagen vad gäller lån, som asymmetrisk information, adverse selection och moral hazard, inte får lika stor negativ effekt.

- **Statliga kreditgarantier till flygföretag:** återigen eftersom efterfrågan inom flygsektorn har mer eller mindre sjunkit till noll under pandemin är det en särskilt hårt drabbad sektor. På grund av de risker som resandet har inneburit och de reserestriktioner som införts finns det inte samma möjligheter för flygföretagen att tjäna lika mycket pengar som innan. Det är omöjligt att exakt veta när efterfrågan återhämtat sig och således även svårt att veta när intäkterna är tillbaka till de normala, om det någonsin sker. Flygverksamheten bör ändå anses vara en viktig del av både den svenska och globala infrastrukturen då flyget möjliggör transport över långa sträckor som annars troligtvis inte hade varit möjlig. Exempelvis människors behov av att träffa familjemedlemmar som bor i andra delar av landet eller i världen där flygtransport är enda möjligheten måste anses vara en grundläggande rättighet. Behovet av ett riktat stöd som kreditgarantier blir således viktigt. De oklara utsikterna för flygsektorn i kombination med den redan nämnda problematiken som uppstår vid traditionell extern finansiering gör det svårt för flygföretagen att klara av pandemin. Dessa kreditgarantier kan därför tänkas vara ett av de viktigaste verktygen för flygsektorns överlevnad.
- **Utökade lånemöjligheter för företag via Almi, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit:** ytterligare insatser har gjorts riktade mot de svenska företagen i ett försök att öka deras möjligheter till extern finansiering. Via dessa instanser kan staten ge stöd genom att förse företagen med kapital via de statsägda företag som nämns ovan. Almi som syftar till att främja nya och innovativa företag, Svensk Exportkredit som hjälper till att finansiera den svenska exportnäringen och Exportkreditnämnden som med sina kreditgarantier förbättrar villkoren för de svenska exportföretagen. I osäkra tider som dessa där en pandemi råder, kan dessa sektorer tänkas vara särskilt drabbade. Nya innovativa företag som inte lyckas bedriva sin verksamhet på grund av pandemin och därför potentiellt inte heller har möjlighet till att få tillgång till finansiering kan då vända sig till Almi. Likaså för de svenska exportföretagen, där de globala transport- och fraktsystemen helt plötsligt opererar på halvfart vilket resulterar i att exportsektorn krymper. Dessa företag har då på grund av de stöd som riktar sig mot exportsektorn förbättrade möjligheter till att kunna få den finansiering som de behöver.
- **Utökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag:** de traditionella kanaler som funnits för företag att söka investerare och på så sätt nytt kapital är begränsade på grund av pandemin. De privata aktörer som är verksamma kan tänkas vara mer riskaverta då det ekonomiska läget är mer instabilt än innan pandemin. Genom de nya regler som satts i verket kan investeringsfördelningen i nya och innovativa företag numera vara 70 procent från Almi och 30 procent från den privata sektorn. Detta möjliggör en ökning av den statliga delen med 20 procentenheter jämfört med innan pandemin. Resultatet av detta är sannolikt att Sverige i en fortsatt hög takt fortsätter att investera i nya innovationer och är drivande i utveckling trots en mer riskavert privat sektor.

Effekten av både direkta och indirekta möjligheter till lån under pandemin har möjliggjort för de svenska företagen att stärka sina finanser. Utan stöden som betalas ut hade utlåningen via det traditionella bankerna sannolikt legat på betydligt lägre nivåer vilket kan tänkas få allvarliga konsekvenser. Utan tillgång på resurser stannar företagen sannolikt upp och slutar att utvecklas i samma takt som innan. Sist kan något som kan tänkas vara värt att reflektera över när staten ger bankerna dessa kreditgarantier är huruvida bankernas riskaptit ökar. Kommer bankerna att bevilja mer riskfyllda lån när de vet att staten kliver in och täcker stora delar av förlusterna om kunden inte kan betala? Detta kan i så fall tänkas höja kostnader för samhällsekonomin.

3.4 Externaliteter

När företagsstöd delas kan det ge upphov till externaliteter. Externaliteterna uppstår när någon form av handling gjord av ett företag påverkar andra aktörer på en marknad positivt eller negativt i andra hand. Produktionen eller konsumtionen hos ett företag påverkar alltså hela den samhällsekonomiska kostnaden och i förlängningen nyttan. Ett exempel på *positiva externaliteter* kan vara ett tekniskt inriktat företag vars teknik de uppfinnar även leder till positiva effekter för andra företag, som kan ta del av den nya tekniken. Sannolikt kan inte företagen ta betalt för produktionen som leder till dessa externa effekter vilket gör att en mindre mängd av den varan produceras än vad som vore samhällsekonomiskt.

Det finns många varor och tjänster som tas för givna som inte hade existerat utan statligt finansierade projekt. Till exempel internet möjliggjordes på grund av forskning och utveckling (FoU) bedriven av den amerikanska militären (Mazzucato, 2013). Det finns alltså en viktig funktion för staten att fylla. Finansiera projekt med statligt kapitalt (i form av till exempel företagsstöd) som på kort sikt inte genererar några höga intäkter men i det längre perspektivet kan tänkas generera betydligt högre intäkter och gynna samhället i stort.

Sett ur det här perspektivet är företagsstöden som ges ut nu under coronapandemin ännu viktigare. I oroliga tider när privata investeringar kan förväntas att minska är det viktigt att fortsätta finansiera de företag som driver samhället framåt. Genom att ett företag ges ett företagsstöd, så kan det företaget fortsätta att bygga vidare på sin verksamhet, vilket i sin tur kan leda till att andra företag och aktörer kan fortsätta ta del av positiva effekter och samhället i sin helhet gynnas.

Vidare inom kontexten för *negativa externaliteter*, har det även visat sig extra viktigt med de företagsstöd som är riktade för att motverka dessa. I och med pandemin sprider sig ett smittsamt och dödligt virus i samhället och följaktligen blir det viktigt att i största mån minska smittspridningen. För att detta ska vara möjligt måste människor som känner symptom välja att stanna hemma. De stöd som delas ut blir således ett viktigt verktyg för att motverka de negativa externaliteter som uppstår till följd av smittspridningen.

Företagsstöd kopplade till externaliteter

Ett flertal av de företagsstöd som har givits ut är kopplade till teorin om externaliteter. Först kommer en redogörelse av de stöd som är kopplade till att motverka negativa externaliteter, vilket huvudsakligen är:

- **Utökat statligt ansvar för sjuklöner:** ett viktigt mål för det svenska samhället har varit att minska smittspridningen. Det uppstår en uppsjö av negativa externaliteter till följd av en ökad smittspridning och en central fråga har därför varit hur det kan förebyggas. En direkt effekt av detta stöd är att människor kan välja att stanna hemma vid minsta tecken på symtom vilket i sin tur leder till en minskad smittspridning. Detta resulterar i att en mindre del av den arbetsföra befolkningen smittas vilket även möjliggör för de svenska företagen att fortsätta bedriva deras verksamheter.
- **Tillfälliga regler ska underlätta för bolags- och föreningsstämmor:** genom att företags och föreningsstämmor ska kunna hållas på distans ska smittspridningen kunna motverkas. På samma sätt som ovan så uppstår det en uppsjö av negativa externaliteter till följd av ökad smittspridning och genom att kunna hålla sådana stämmor digitalt så ska sammankomsterna minskas och såldes även smittspridningen.

Vidare presenteras de företagsstöd som är kopplade till att verka för positiva externaliteter, vilket huvudsakligen är:

- **Ökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag:** Almi Invests huvudsakliga mål är, ju, att stödja och hjälpa innovativa företag framåt i sin utveckling. Innovativa företag kan bidra till positiva externaliteter, genom att de produkter och tjänster som utvecklas av dessa företag i förlängningen ska resultera i att resten av det svenska samhället kan utnyttja detta, vilket leder till positiva externaliteter såsom att utveckling, teknik med mera går framåt vilket sedermera driver samhället framåt. Stödet ska därför hjälpa Almi Invest att fortsätta stödja innovativa företag, vilket i sin tur ska leda samhället i stort framåt. Ytterligare positiva externa effekter kan potentiellt uppnås via de **utökade lånemöjligheterna för företag via Almi**. Likt de resonemang som förts ovan innebär resurser som tillförs den här typen av företag ofta positiva externa effekter. I och med de investeringsmöjligheter som kommer till följd av att ett innovativt företag nyttjar ett lån från Almi kan de expandera och utvecklas i ett högre tempo och på så sätt få ut sina produkter snabbare på marknaden.

4. Argument mot företagsstöd enligt ekonomisk teori och forskning

I följande kapitel kommer argument mot företagsstöd enligt ekonomisk teori och forskning att tas upp. Den negativa effekten kommer först att beskrivas utifrån teori och forskning. Varje argument mot företagsstöd avslutas med de företagsstöd som kan anses vara mest relevanta för just det argumentet.

4.1 Snedvridning av konkurrens på grund av statliga investeringar

En tydlig risk med statliga investeringar och statligt ägande i privata företag är att de potentiellt snedvrider konkurrensen på marknaden. Detta eftersom det finns en tydlig skillnad mellan privat och statligt ägande vilken är att den senare inte kan gå i konkurs om det finansieras med skattepengar från statskassan (Konkurrensverket, Fredenberg, 2009). Det blir därför viktigt under vilka premisser det statliga ägande tar form då det kommer definiera huruvida en konkurrensfördel åstadkoms hos de företag som har helt eller delvis statligt ägande. Potentiellt skapas en artificiell sköld mot konkurser för ineffektiva företag (Musacchio et al., 2015), vilket kan tänkas få negativa effekter på den naturliga konkurrens som råder på marknaden.

Vidare innebär detta helt enkelt att de privata och statliga aktörerna på den öppna marknaden verkar under helt skilda premisser. Detta skapar högre inträdesbarriärer för de privata aktörerna vilket leder till att expansionen och utvecklingen av marknaderna kan tänkas stanna av (Konkurrensverket, Fredenberg, 2009). Då samhällsekonomin uppenbarligen mår bra av att många produktiva företag finns etablerade på marknaden, kan statliga interventioner få negativa effekter för samhället i stort. Att företag, som är mer produktiva, men finansieras av den privata marknaden, blir utkonkurrerade av potentiellt mindre produktiva företag som har konkurrensfördel genom att ha statlig backning blir således en effektivitetsförlust. Detta behöver därför tas i hänsyn när staten investerar i företag på den privata marknaden för att minimera effektivitetsförluster.

Företagsstöd kopplade till snedvridning av konkurrens på grund statliga investeringar

- **Ökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag** är företagsstödet som tydligast kan kopplas till snedvridning av konkurrens på grund av statliga investeringar. Som tidigare nämnt finns det en tydlig skillnad i privata och statliga ägare, där företaget med en statlig ägare sällan går i konkurs. Almi Invest har fått utökade befogenheter vad gäller deras möjligheter till att vara en aktiv investerare, vilket ska hjälpa företagen att bli finansierade och för Almi Invest att kunna investera. Detta kan problematiskt nog, snedvrider konkurrensen på den öppna marknaden. Staten har en klar fördel mot de privata, således kommer företag med ett starkt statligt ägande även få en orättvis konkurrensfördel mot övriga företag. Företagen som Almi Invest väljer att investera i kommer alltså få en orättvis konkurrensfördel, vilket

resulterar i att företag som är lika eller mer produktiva kan riskera att bli utkonkurrerade från marknaden. Detta leder vidare till högre inträdesbarriärer och företag som enbart är privat finansierade får det svårare att etablera sig på marknaden.

Går det att säkerställa att det statliga ägande inte medför den här typen av snedvridningar? Är det inte möjligt finns det sannolikt en risk att de nya premisserna som råder på marknaden, de nya konkurrensförhållandena, leder till kostnader och effektivitetsförluster som är större än de fördelar som investeringen initialt innebar. Dessa risker måste tas i beaktning vid utvärdering av den här typen av företagsstöd.

4.2 Rent seeking

Det finns en problematik kopplad till företagsstöden som betalas ut nu under pandemin och företagsstöd generellt, ofta benämnt ”rent seeking”. Begreppet innebär att politiker väljer att dela ut skattepengar genom olika stöd till olika intressegrupper ofta i syfte för politisk vinning. Det finns alltså en risk att felallokera statliga resurser till fördel för intressenter som är duktiga på att söka företagsstöd. Detta kan leda till att företag som egentligen är i större behov av stödet missgynnas vilket i förlängningen även missgynnar den samhällsekonomiska nyttan (Mueller, 2003). Företagsstöden tenderar alltså att inte delas ut där den samhällsekonomiska nyttan är störst utan snarare där de företag som har ägnat mest resurser åt lobbying (Bergström, 1998).

Detta skapar incitament hos företagen för att just ägna sig åt den här typen av lobbyingverksamhet, vilket även kommer att diskuteras närmare i nästa kapitel. Detta missgynnar inte bara företagen som blir utan stöd utan även samhällsekonomin i stort. De företagen som är bäst på att söka stöd, influera politiker eller ägnar sig åt en teknik som vid det tillfället anses vara värd att stötta kommer då i de flesta fallen att erhålla företagsstöden. Samhällsekonomin skulle alltså må bättre av att företagen inte lade sin tid på det, utan istället valde att lägga tiden på produktivt arbete.

Företagsstöd kopplade till rent seeking

Rent seeking uppstår när företag lägger resurser på att locka till sig statligt stöd trots att det potentiellt inte är den mest effektiva resursallokeringen. Företag väljer med andra ord att lägga en massa resurser, arbete och tid på att söka och erhålla stöd. Företag kan vara olika skickliga på att söka stöd, och således kan ett företag som är skickliga på att söka stöd erhålla stöd - även fast ett annat företag, som är mindre duktiga på att söka men behöver det mer, blir utan stöd. En viktig aspekt inom kontexten för detta blir således att stödet i fråga kommer att delas ut till en begränsad grupp företag, det vill säga ett selektivt stöd. De företagsstöd som betalas ut ska nå ut till de som behöver det mest och inte de som är bäst på att söka.

- ***Utökade lånemöjligheter för företag via Almi*** samt ***Ökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag*** kan tänkas vara de stöd som innebär störst risk för rent seeking av de stöd som nämns i denna uppsats. Eftersom Almi Invest har fått utökade investeringsmöjligheter så har också företagens incitament till

att söka finansiering via Almi ökat. Dessa stöd ska betalas ut till en viss grupp innovativa företag och således kommer de sannolikt att ges ut till de företag som är duktiga på att söka stöden. En viss rent seeking då kan tänkas uppstå ifall de företag som söker kapital via Almi är duktiga på att framhäva sina innovationer och tekniker. Företag som då inte är lika duktiga på den här typen av verksamhet men eventuellt har bättre produkt kan då missgynnas. Ytterligare problematik som kan uppstå är att Almi väljer att investera i de trender som är heta för tillfället. Eftersom det är statliga pengar som investeras kan det tänkas att det finns en bakomliggande tanke med investeringarna som görs i syfte för politisk vinning. Det kan tänkas gynna politiker om de kanalisera ut pengar till innovativa investeringar som ligger "rätt i trenden".

4.3.1 Negativa incitamentseffekter

Korttidspermitteringar är ett stöd som fått uppleva en del motsättningar och målkonflikter. En av dessa målkonflikter är de *negativa incitamentseffekterna*. Genom korttidspermitteringar kan företagen få behålla anställda som annars hade varit tvungna att bli avskedade. Företag som går dåligt får genom stödet mindre incitament till att utveckla sin verksamhet, vilket i sin tur leder till att icke livskraftiga företag hålls vid liv. Företagen blir genom stödet inte lika beroende av att utveckla sin verksamhet och skapa nya affärsmöjligheter, vilket kan leda till stora samhällsekonomiska konsekvenser (Calmfors, 2020).

Calmfors skriver vidare om att pandemin troligen kommer att leda till stora efterfrågeförändringar, där efterfrågan mer kommer röra sig mot exempelvis e-handel istället för fysisk handel och digitala möten istället för fysiska möten, med mera. Detta innebär att företagen måste hänga med i dessa förändringar, vilket inte alla företag gör. Ju större förändringen i efterfrågan är, desto mer missgynnas samhällsekonomin i stort av att subventionerna jobb i företag som inte hänger med i utvecklingen. Det är viktigt att företagen möter efterfrågan och risken är att så inte blir fallet när man subventionerar jobb i företag som inte utvecklar sin verksamhet. Detta som sagt eftersom företagen får mindre incitament av att just utveckla sig tack vare stöden de kan erhålla istället. Det här kan då leda till att produktiva företag blir utkonkurrerade av mindre produktiva företag som söker och erhåller stöd (Calmfors, 2020).

Det är inte enbart stödet om korttidspermitteringar som riskerar dessa negativa konsekvenser. På samma sätt så kan omställningsstödet leda till liknande konsekvenser. Företag som har tappat en stor del av sin omsättning får genom stödet mindre incitament av att utveckla sin verksamhet, eftersom det istället går att söka ekonomiskt stöd. Detta leder vidare till att företag som inte hänger med i utvecklingen och inte följer efterfrågan blir kvar levande vilket i sin tur leder till negativa effekter för samhällsekonomin. Författaren ger här ett alternativ till stödet som istället skulle kunna användas i framtiden, nämligen att företag som gör förluster får dra av dem mot tidigare års vinster och på det sättet få skatteåterbäring istället (Calmfors, 2020). Detta motsvaras av stödet som avsåg ytterligare avsättning till periodiseringsfond.

4.3.2 Minskat incitament för försiktighet inför kommande kriser

För att bygga vidare på Calmfors text kan det antas att stöden även leder till att företagen blir mindre försiktiga och avstår från att vidta åtgärder inför framtida kriser. Risken är att företagen därför inte skaffar sig en ekonomisk buffert som skulle kunna hjälpa företagen att på ett bättre sätt parera de konsekvenser som en framtida kris skulle komma med. Företagen agerar på detta sätt tack vare just företagsstöden, där de alltså genom företagsstöden känner sig mindre beroende av att själv skaffa sig en ekonomisk buffert och vara mer försiktiga då en "ekonomisk bailout" väntas. De behöver inte tänka försiktigt och planera för framtida kriser, eftersom de istället kan söka ekonomiskt stöd när kriser sker. Företagen tar alltså företagsstöden för givet och räknar med att erhålla liknande stöd vid andra kriser. Detta fenomen och tänkande från företagens sida är återigen ett exempel på en form av moral hazard som kan uppstå hos de svenska företagen (OECD, 2020).

Företagsstöd kopplade till negativa incitamenteffekter + inför kommande kriser

Det finns ett flertal stöd som innebär bidrag eller sänkta kostnader för företagen, vilket kan kopplas till teorin negativa incitamenteffekter, varför stöden i punktform kommer att förklaras utifrån teorin och problematiken:

- **Korttidspermittering:** som tidigare nämnt är korttidspermittering ett av stöden som kan kopplas till teorin om negativa incitamenteffekter. Permittering leder till att företagen får behålla personal som, utan stödet, hade blivit tvungna att bli avskedade. Detta leder till att företagen som går dåligt och är i behov av stödet får mindre incitament till att utveckla sin verksamhet och sin personal, eftersom de istället kan söka stöd gällande permittering. Företagen som går dåligt följer således inte utvecklingen och efterfrågan, något de förmodligen hade ägnat sig mer åt ifall permitteringstödet inte fanns.
- **Omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp för alla typer av företag, även enskilda näringsidkare:** omställningsstödet kan, likt permittering, kopplas till negativa incitamenteffekter med samma grunder. Företag som har tappat en tillräckligt stor del av sin omsättning får ju söka och erhålla ekonomiskt stöd för det, vilket dessvärre kan leda till att företagen får mindre incitament till att utveckla sin verksamhet och försöka vända på omsättningen till det bättre. Företagen vet att de kan söka stöd vid ett tillräckligt stort tapp av omsättningen, vilket kan leda till att incitamenten för företagen att utveckla sin verksamhet kan minska. Detta leder vidare till att oproduktiva företag kan få vara kvar på marknaden, istället för att konkurreras ut av mer produktiva företag. Alla företag som har tappat i omsättning har inte heller tappat tack vare pandemin och dess konsekvenser. Det kan tänkas finnas företag som hade tappat i omsättning även ifall pandemin inte hade existerat. Dessa företag får ju nu oavsett ersättning och stöd, även fast omsättningen inte har tappat tack vare pandemin, utan kanske snarare tack vare improduktivitet. Att dessa företag får stöd och kan lyckas överleva kan ses som negativt utifrån samhällsekonomin.

- **Utökat statligt ansvar för sjuklöner:** genom att ändra de regler som tidigare funnits kring sjukskrivning och sjuklöner kan risken för negativa incitamenteffekter hos vissa individer öka. Eftersom karensdagen är slopad blir det enklare och inte lika kostsamt att stanna hemma från sitt arbete. Detta ökar risken att vissa individer som inte i vanliga fall hade stannat hemma väljer att göra det ändå. Det här är givetvis resursslösande eftersom om en stor del arbetsföra individer som inte är sjuka stannar hemma förloras en stor del av den potentiella produktionen. Vidare är det kostsamt för staten, som står för de onormala sjuklönekostnaderna, att betala dessa löner i onödan.
- **Statliga kreditgarantier till flygföretag:** eftersom flygsektorn är en såpass viktig del i det moderna samhället finns det särskilt starka incitament att rädda de livskraftiga flygföretag som verkar på marknaden. I och med den rådande situationen där den svenska flygsektorn i princip stannat av helt har det blivit direkt nödvändigt att staten ska stödja dessa företag. Det finns däremot risker med statligt riktade stödpaket i krisande situationer. Sannolikt hade inte de svenska flygföretagen överlevt det gångna året utan dessa möjligheter till att stärka likviditeten och den tillgång på kapital som getts via de statliga stöden. Vad får det för effekter? Det kan tänkas att dessa företags incitament snedvrids då förväntningarna från och med nu är att dessa statliga “ekonomiska bailouts” är praxis. Både ur det perspektivet att resurser läggs på att få tillgång till dessa stödpaket samt att de avstår försiktighetsplanering inför kommande kriser.
- **Tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter:** även i detta fall finns det en risk för att företagets incitament snedvrids. Detta stöd kan sökas av samtliga företag vilket innebär att livskraftiga företag som inte är i behov av stödet får ta del av det. Snedvridningen uppstår exempelvis när dessa företag, utan behov av stöd, lägger för mycket resurser på att söka stödet. Dessa resurser hade istället kunnat användas internt i företaget till potentiellt mer produktiva ändamål. Även här återstår faktum att företagen kan tänkas förvänta sig den här typen av stöd i framtiden. De börjar planera efter att deras kostnader kommer sjunka vid en eventuell kris vilket naturligtvis blir problematiskt om utfallet inte är sådant.

Sammanfattningsvis finns det en utbredd problematik med negativa incitamenteffekter samt när det kommer till att planera inför kommande kriser. Eftersom belopp i mångmiljardklassen betalas ut till de svenska företagen efter pandemins utbrott räddas många företag från en eventuell konkurs. Det är i sig inte nödvändigtvis ett problem utan problematiken uppstår när företag börjar lägga stora resurser på att söka dessa stöd istället för att fokusera på företagets egen verksamhet. Dessa negativa incitament effekter skapar effektivitetsförluster i samhället eftersom dessa resurser borde läggas på produktivt arbete. Även när företag slutar planera inför kommande kriser i kombination med att vid en eventuell framtida kris inte lika massiva stödpaket betalas ut skapar problem. Företag kan inte ta för givet att dessa stöd ges ut i samma omfattning då det, inom ramen för den svenska ekonomin, inte är säkert att det finns resurser till det vid en eventuell framtida kris. Vad gäller samtliga stöd som innefattar antingen direkta likviditetsbidrag, lån eller sänkta kostnader behövs detta tas i åtanke. Det blir viktigt att motverka den här typen av problem för att de samhällsekonomiska förlusterna ska vara minimala.

4.4 Effektivitetsförluster på grund av beskattning

Företagsstöden som har betalats ut under pandemin har ökat de statliga utgifterna markant, vilket naturligtvis på sikt måste finansieras. Huvuduppgiften för skattesystemet är att finansiera de statliga utgifterna och det blir därför viktigt att det är utformat på rätt sätt. Om företagsstöden är väl utformade så kan tillväxten öka och därmed så kan finansieringskostnaderna minska (Hansson, 2020). Väl riktade stöd kommer att leda till att nya skatteintäkter genereras, eftersom företag som överlever betalar skatt samtidigt som att de människor som arbetar där gör det också. Det finns däremot en risk att det motsatta sker och staten därför måste öka skattetrycket för att finansiera stöden och på sikt kan eventuella effektivitetsförluster uppstå när skattetrycket ökar. Skattesystemet finansieras av skattebetalarna vilket betyder att effektivitetsförlusterna beror på i vilken utsträckning nya skatter ändrar deras beteende (Hansson, 2009). Hansson förklarar vidare att skatter påverkar hur mycket människor arbetar, hur dessa sedan kompenseras för det arbete som utförs, utbildningsval och hur mycket resurser som läggs ner på att skatteplanera och skattefuska. Det är just dessa faktorer som syftar till huruvida det uppstår samhällsekonomiska förluster på grund av nya skatter. Som tidigare nämnts kommer företagsstöden behöva finansieras på ett eller annat sätt och skatteändringar kan tänkas vara oundvikligt. Det kommer här bli viktigt hur dessa förändringar utformas för att inte få negativa samhällsekonomiska effekter.

Företagsstöd kopplade till effektivitetsförluster som uppstår på grund av beskattning

Effektivitetsförluster som uppstår på grund av beskattning kan appliceras på alla de företagsstöd som innebär en kostnad för den svenska staten. Detta med anledning av att kostnaden för den svenska staten i förlängningen innebär en minskning av den svenska statskassan, vilket i förlängningen påverkar skattebetalarna. Det är skattebetalarna som i slutändan står för kostnaden och alltså de som ska finansiera tillbaka statskassan till det ursprungliga. Beroende på hur denna skatteförändring utformas kan en potentiell effektivitetsförlust uppstå.

Det är således viktigt att beslutsfattare har detta i åtanke när utvärdering ska göras av dessa stöd, då risken som sagt annars är stor att effektivitetsförluster uppstår. Varför detta enbart gäller de företagsstöd som innebär en kostnad för den svenska staten är på grund av att stöd som innebär exempelvis uppskjuten skatt, avsättning till periodiseringsfond och så vidare snarare innebär att företagen lånar pengar till likviditet av staten. Följaktligen kommer dessa pengar att tillkomma statskassan inom sinom tid och därför riskeras inte heller någon effektivitetsförlust ur skattesynpunkt av dessa.

En uppdelning kring företagsstöden som är kopplade till effektivitetsförluster kommer att göras utifrån tre kategorier, nämligen: företagsstöd som innebär en kostnad för staten, företagsstöd som innebär minskade intäkter för staten samt företagsstöd som potentiellt innebär ökade kostnader för staten.

- ***Omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp för alla typer av företag, även enskilda näringsidkare, utökat statligt ansvar för sjuklöner, tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher och korttidspermittering för minskade lönekostnader*** är stöd som innebär en kostnad för staten. Eftersom dessa stöd är bidrag som delas ut till de svenska företagen är det en direkt minskning av de statliga finansiella tillgångarna. Till skillnad från de andra stöden är det alltså i dessa fall pengar som direkt betalas ut vilket behöver finansieras någon gång. Troligtvis sker detta vid ett senare skede genom beskattning.
- ***Tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter, anstånd med skattebetalningar och utökad avsättning till periodiseringsfond*** är samtliga exempel på stöd som innebär minskade skatteintäkter för den svenska staten. Genom att ge de svenska företagen möjlighet till att skjuta på skatt till ett senare skede minskar också statens intäkter i samma takt som företagen väljer att utnyttja dessa stöd. Dessa pengar, om de istället vore skatteintäkter, hade kunnat användas till att utveckla och driva samhället framåt. Precis på samma sätt resulterar de sänkta arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna i att statens intäkter minskar, vilket senare kommer behöva finansieras igen. Troligtvis kommer även detta ske genom beskattning.
- ***Statlig lånegaranti till små och medelstora företag, statliga kreditgarantier till flygföretag och exportkreditnämndens (EKN) kreditgarantier*** är alla stöd som innebär att ifall låntagare inte kan betala tillbaka sitt lån går svenska staten in och betalar en viss del av lånet. De kreditgarantier som getts ut innebär potentiellt hundratals miljarder i utgifter om det slutar med att samtliga betalas ut. I dessa fallen kommer det alltså att potentiellt krävas stora tillskott på skattepengar för att man ska klara av att betala dessa kreditgarantier.

Alla dessa stöd innebär att pengar på ett eller annat sätt måste tillkomma den svenska statskassan. Det kommer behövas göra skatteändringar och beroende på hur man lyckas utforma dessa kommer det uppstå effektivitetsförluster eller inte.

4.5 Negativa omfördelningseffekter på grund av företagsstöden

De företagsstöd som delas ut nu under pandemin kan få oönskade effekter och inte enbart tjäna det syfte som initialt var tänkt. I en sådan situation kan potentiellt negativa omfördelningseffekter uppstå i samband med att stöden betalas ut vilket kan leda till negativa konsekvenser för samhällsekonomin i stort (Schwartz et al. 2008). När stöd som ofta är tänkta ska hjälpa de utsatta i ett samhälle där behovet av stöd är stort, istället gynnar de grupper i samhället som är i minst behov av stöd uppstår precis den här typen av oönskade omfördelningseffekter. Ett exempel på det här fenomenet är i Venezuela under tidigt 1990-tal när den venezuelanska staten gav ut stora subventioner på bensin, totalt 2,3 procent av BNP. Det visade sig i efterhand att för varje Bolivar av bensinsubventionen som hade getts till hushållen i den fattigaste inkomstkvarteren, fick hushållen i den rikaste inkomstkvarteren 5

Bolivar (Márquez et al., 1993). Intentionen var alltså en sak, men effekterna blev inte de önskade. Eftersom vissa av företagsstöden som betalas ut nu under pandemin även går att söka för de icke-drabbade i samhället kan effekterna även här tänkas vara desamma. För att exemplifiera ytterligare: de sänkta arbetsgivaravgifterna som sänker kostnaderna för alla företag som ansöker om det, även för de som inte är i direkt behov av en sådan lättnad av kostnader. Följaktligen uppstår det då en negativ omfördelningseffekt på grund av företagsstöden där skattepengar omfördelas till dessa sektorer.

Ett mer aktuellt ämne gällande detta är ICA-handlare och vinsterna de har gjort under pandemin. En av få branscher som har lyckats under coronapandemin är detaljhandeln, vilket bland annat ICA gruppen tillhör. Under kvartal ett var man med om en ökning i intäkterna med 8 procent, där intäkterna uppgick till 30 miljarder kronor. Förutom bunkringen, som ICA tjänade mycket på, så har man även sett en ökning av e-handeln, vilket också har resulterat i fler och större intäkter. Människor har även nu på grund av pandemin varit hemma mer än tidigare, vilket innebär att fler måltider per dag konsumeras hemma - vilket leder till att behovet av ännu fler livsmedelsprodukter i hemmet ökar. Pandemin och konsekvenserna den medfört har med andra ord gynnat företag från detaljhandeln, och inte minst ICA (Ekblom, 2020).

Följande är en av form av negativa omfördelningseffekter, där ICA handlare får ta del av företagsstöd som kan ges ut till alla, exempelvis sänkta arbetsgivaravgifter, fast de inte är i behov av stödet. Det uppstår med andra ord en negativ omfördelningseffekt, vilket kan ses som negativt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Företagsstöd består utav skattepengar, vilket kan tänkas vara omoraliskt att dela ut skattepengar till företag som inte är i behov av det.

Sveriges omfördelningspolitik bygger på att välfärden ska komma alla till hands samt att den ekonomiska ojämlikheten ska minska. Detta ska ske genom en aktiv fördelningspolitik, där alla är med och bygger upp välfärden. Resurser ska läggas för att aktivt minska ojämlikheten och Sverige ska bygga vidare på detta genom fler jämlikhetsreformer (Regeringskansliet, 2019). Negativa omfördelningseffekter som sker i och med företagsstöden kan ses som det motsatta. Istället för att bygga vidare och minska ojämlikheten, så kan nu istället företag som går bra ta del av företagsstöd som de inte är i behov av. Detta kan leda till en ökad ojämlikhet mellan företagen, där företag som går bra även får ta del av stöd och genom det öka ojämlikheten.

Företagsstöd kopplade till negativa omfördelningseffekter

Tre av de företagsstöd som har givits ut kan kopplas till teorin om negativa omfördelningseffekter. Stöden skiljer sig åt i innebörd och hur de är utformade, varför varje stöd i punktform nedan kommer att förklaras utifrån teorin och hur stödet är utformat.

- **Tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter** är ett stöd som innebär sänkta kostnader för de företag som väljer att söka stödet. Detta stöd kan sökas av alla

företag, även de som inte drabbats av pandemin på ett negativt sätt. Detta innebär således att de resurser som tilldelas de företag som är icke-drabbade hade kunnat användas mer effektivt i andra delar av samhället. Exempelvis de ICA handlare som nämnts ovan, som gör stora vinster och tjänar bra med pengar hade inte behövt ta del av exempelvis sänkta arbetsgivaravgifter. De skulle kunna betala de arbetsgivaravgifter som i normalfallet betalas utan att det skulle påverka deras verksamheter negativt.

- **Anstånd med skattebetalningar** innebär att företagare kommer att kunna göra anstånd med betalningar av moms, arbetsgivaravgifter och preliminärskatt. Det krav som ställs är att företaget som söker stödet inte ska ha en misskött ekonomi eller ha några större skatteskulder. Det finns alltså sannolikt en hel del välskötta företag som är icke-drabbade av pandemin som kommer att försöka söka detta stöd eftersom dessa pengar går att använda till att exempelvis expandera den egna verksamheten. Även här finns det alltså en risk för vissa effektivitetsförluster om det är så att många företag som inte är i behov av stöd söker det ändå.
- **Utökad avsättning till periodiseringsfond** möjliggör för de svenska företagen att skjuta på den vinst pliktiga skatten i 6 år. På detta vis ska deras likviditet stärkas och på så sätt klara av de negativa effekter som uppstått till följd av pandemin. Detta innebär däremot att en del av de skatteintäkter som den svenska staten har försvinner och måste därför hitta nya på andra ställen. Det faktum att företagen får skjuta på skatten i 6 år kan tänkas bli särskilt problematiskt då det sannolikt kommer behövas extra mycket skattemedel för att starta om ekonomin de närmaste åren.

4.6 Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden

Ett annat argument mot företagsstöden avser de administrationskostnader som tillkommer vid utformandet av stöden. Dessa kostnader redovisas sällan, vilket i praktiken innebär att de verkliga kostnaderna för företagsstöden kan vara betydligt högre än vad som redovisats (Tillväxtanalys, 2015). Kostnaderna detta kan avse utgörs sannolikt av exempelvis handläggningskostnader, där det både tar tid och kostar pengar för den organisationen som behandlar stödet och således även handläggningen. Handläggningen består exempelvis av att kontrollera att företaget som söker stödet uppfyller de kriterier som krävs för att erhålla stödet, vilket som nämnt ovan är en form av kostnad, som ofta inte redovisas. Dessa kostnader kan även tänkas öka i takt med att det uppdagas fusk kopplat till företagsstöden, vilket kommer att diskuteras nedan.

Det finns en risk att företag fuskar för att erhålla de olika företagsstöden. Här avser alltså att företag exempelvis kan uppge att de tappat mer i omsättning än vad det faktiskt har gjort, eller att företag anmäler anställda som permitterade fast personalen i själva verket arbetar som vanligt. Detta gör företagen i syfte för att tjäna mer pengar, men som för samhällsekonomin i stort är negativt.

Skatteverket har anmält 90 företag till ekobrottsmyndigheten för annat fusk med omställningsstödet. Skatteverket har samtidigt börjat kontrollera sina efterkontroller, vilket

man räknar med ska innebära finande av ännu fler, större och grövre brott. Efterkontrollen går till på det sättet att Skatteverket gör oanmälda besök hos företagen, där de ber om underlag från bokföringen för att kontrollera att de företagen har sagt och anmält verklig stämmer med bokföringen och verkligheten (Larsson, 2020). Detta kräver efterkontroll och en typ av handläggning och ytterligare resurser, vilket som ovan nämnt blir till en kostnad. Det är alltså både samhällsekonomiskt negativt att företag fuskar och söker stöd de inte har rätt till, samtidigt som det även blir en kostnad för exempelvis Skatteverket att kontrollera företagen och behöva bruka resurser till oanmälda besök och efterkontroller.

Ett annat fusk som det har rapporterats om är hur det plötsligt har tillkommit nyregistrerad personal hos företagen. Personal som dessutom har stora sjuklönekostnader. Anställda som aldrig tidigare har funnits i företagets bokföring har nu plötsligt dykt upp i företagen, dessutom har de registrerats som sjukanmälda - vilket företagen söker ersättning för. Man ser en kraftig ökning av sjuklönekostnaderna sedan staten tog över hela ansvaret för detta. Under april och maj betalade Försäkringskassan ut cirka 8 miljarder kronor i sjuklönebetalningar, under hela 2019 uppgick den totala kostnaden till strax över en miljard kronor (Dagens PS, 2020). Detta är en markant skillnad, 8 miljarder på två månader 2020 kontra drygt 1 miljard kronor under hela 2019. Det är uppenbart att kostnaden ska vara större tack vare pandemin. Men ska den vara så mycket större?

Företagsstöd kopplade till administrationskostnader och fusk

Alla de företagsstöd som har getts ut under pandemin kan kopplas till mot argumentet som avser administrationskostnader och fusk. Alla företagsstöd har inneburit administrationskostnader eftersom det tar resurser att utforma dessa stöd och kontrollera att de som söker stöd har rätt till det. Fördelar och nackdelar gällande stödet i fråga måste tas i beaktning innan stödet blir till verklighet, vilket kräver ytterligare resurser, tid och således en kostnad. När företagen har sökt ersättning så krävs det även resurser för att kontrollera att företagen uppfyller de kriterier som krävs för att stöd ska betalas ut. Fusk från företagets sida har även inneburit ännu fler kostnader och mer resursförbrukning, då kontrolleringen kräver resurser och således en kostnad. Att företag fuskar innebär även i de fall de inte blir påkomna att stöd ges ut till företag som inte är i behov och/eller inte förtjänar att erhålla stödet i fråga, vilket inte gynnar samhällsekonomin. Tidigare har två exempel getts på fusk som tillkommit under pandemin, nämligen fusk med omställningsstödet samt fusk med sjuklönekostnader. Dessa fusk har exempelvis lett till att Skatteverket har blivit tvungna till att anmäla företag samt åka ut på kontroller hos företagen. Detta tar tid och resurser från Skatteverket som, ifall fusk inte förekom, inte skulle behövas. Resurser som annars hade kunnat läggas på annat. Utöver de stöd som nämnts kan det sannolikt tänkas vara viktigt att ta hänsyn till fuskaspekten vid utdelning av samtliga stöd som delas ut under pandemin. Det kan tänkas uppdagas i framtiden, i en större omfattning, vilka stöd som varit särskilt utsatta för fusk. Men eftersom det är så pass mycket pengar som delas ut till företagen är det inte otänkbart att det finns individer och företag som utnyttjar systemet olagligt i princip alla de företagsstöd som har utformats.

5. Diskussion

De företagsstöd som redogjorts för i denna uppsats medför både för- och nackdelar. Många av dessa går även att koppla och appliceras på flera olika företagsstöd. Nedan kommer en kort presentation av de resonemang som förts kring huruvida vilka argument som ansetts vara mest relevanta för respektive stöd.

5.1 Avslutande tankar och diskussion

De flesta av de negativa effekter som uppstått till följd av pandemin har sin grund i att de konsumtions- och produktionsmönster som präglar samhällsekonomin förändras och således företagens intäkter. Argumentet att företagsstödet direkt ska motverka de **utbuds- och efterfrågechocker** som uppstår kan däremot tänkas te sig starkast i de fall där stöd först och främst delas ut på grund av att kompensera minskade intäkter hos företagen, som exempelvis uppstår vid ett omsättningstapp. Resten av stöden, exempelvis statens ökade ansvar i företagens lönekostnader, kan anses vara en sekundär effekt av minskad efterfrågan och utbud. Intäkterna minskar först vilket i sin tur leder till att företagen inte kan betala sina löner och kan därför motiveras bättre med andra teorier.

Den **ekonomiska ärrbildning** som riskerar att uppstå till följd av pandemin är sannolikt svår att till fullo eliminera. Däremot med de stöd som nämns i kapitel 3.2 kan sannolikt dessa negativa effekter hållas på lägre nivåer jämfört med en situation utan stöden. Vad det i grund och botten handlar om är att företagen ska ha en tillräckligt stark ekonomi och framförallt likviditet för att klara av de personalkostnader som de har. Kan företagen lyckas behålla personal i så stor utsträckning som möjligt kan även de ekonomiska ärr som uppstår till följd av arbetslöshet, förlust av jobbmatchningskapital och förlust av företagsspecifikt kapital minimeras. Först och främst ges direkta bidrag i form av omställningsstödet och korttidspermitteringar. Dessa stöd kan tänkas vara de viktigaste stöden för att motverka den ekonomiska ärrbildningen. Eftersom korttidspermittering direkt löser en del av de löneproblemen som företagen har och omställningsstödet har stundtals ersatt upp till 75 procent av de fasta kostnaderna. Via dessa har alltså de drabbade företagen en betydligt bättre chans att behålla sin personal. Sedan kommer de stöd som har inneburit indirekta lån, genom att skjuta på inbetalningar av skatt har företagen en snabb lösning på ett potentiellt likviditetsproblem och kan på så sätt betala löner till de anställda. De företagsstöd som gett kreditgarantier och således ökade möjligheter till direkta lån för små och medelstora företag har inte lyfts under detta argument; detta för att det kan tänkas vara ej önskvärt att låna pengar till fasta kostnader såsom löner. Dessa motiveras således bättre med andra argument än det här. Självklart kan det tänkas finnas scenarion där det inte finns några andra alternativ och därför har ändå då de statliga kreditgarantierna för flygföretagen nämnts under detta kapitel. Denna sektor är särskilt drabbad och de lån som betalats ut kan tänkas vara en sista utväg. Sedan finns de stöd som inneburit sänkta kostnader och på det viset stärks likviditeten. Dessa stöd lösgör befintliga resurser i företagen som kan läggas på att motverka den ekonomiska ärrbildningen. Däremot kan det stödet som innebär lägre hyreskostnader tänkas

vara ineffektivt då det gäller för hyresvärderna att söka detta stöd efter en rabatt på hyran getts till hyresgästen. Incitamentet är sannolikt inte lika starkt för hyresvärderna att sänka sin hyra som för hyresgästen. Sist lyfts de åtgärderna som införts riktat mot arbetslösa egenföretagare. Detta stöd kan tyckas mindre betydelsefullt men har ändå ansetts vara värt att nämnas då det företagspecifika kapitalet som finns i dessa företag då kan i större utsträckning bevaras

Ofullständiga kapitalmarknader uppstår på grund av en rad anledningar som gör förhållandet mellan den kreditsökande och kreditgivaren osäkert. De anledningar som lyfts är några av de huvudsakliga anledningarna till denna problematik. I det ideala samhället hade varje livskraftigt företag som borde få extern finansiering också fått det men eftersom många av dessa företag blir utan fyller de stöd som nämnts en viktig funktion. Ett sätt har varit genom den uppskjutna skatten indirekt låna ut pengar till företag och på så sätt ge möjligheter till extern finansiering. Vidare finns de stöd som inneburit kreditgarantier där staten åtar sig en större del av risken och genom det minimerar de ovan nämnda anledningarna till ofullständiga kapitalmarknader. Företagen får då möjlighet att fortsätta investera i den egna verksamheten trots det kallare finansiella klimatet som följt pandemin. Detta är däremot inte riskfritt då det kan finnas incitament hos de bankerna som delar ut lån att ta högre risker då de inte själv står för hela förlusten.

Vidare skulle eventuellt en kunna argumentera för att samtliga av de företagsstöd som delats ut under pandemin ger upphov till **positiva externaliteter**. Genom att företagen fortlever och undviker de risker och kostnader som är associerat med det påverkas samhällsekonomin positivt. I denna uppsats har däremot ett val gjorts där endast de företagsstöd som kan anses direkt generera positiva externaliteter eller motverka negativa externaliteter tagits med. Framförallt syftar uppsatsen inom denna kontext till att argumentera för de stöd som minskar smittspridning och ger upphov till ny och innovativ teknik.

En fungerande konkurrens är en av de bakomliggande mekanismer som driver och utvecklar marknaderna framåt. Med statligt ägande finns det däremot en risk att den så viktiga fria konkurrensen påverkas negativt vilket, som diskuterats tidigare, kan få negativa effekter för samhällsekonomin i stort. **Snedvridning av konkurrens på grund av statliga investeringar** är därför något som alltid bör tas i hänsyn när den här typen av investeringar görs. En kan argumentera för att statliga stöd i allmänhet snedvrider konkurrensen vilket i normalfallet, det vill säga när det inte är en kris, troligen är sant. Den rådande situationen är däremot allt annat än normal och på grund av det riskerar konkurrenskraftiga företag att slås ut. De stöd som betalats ut nu under pandemin syftar till att hjälpa de svenska företagen och starta om ekonomin och genom det kan en normal och fungerande konkurrens bibehållas.

Vad gäller **rent seeking** har enbart företagsstödet som avser Almi Invest och deras ytterligare investeringsmöjligheter samt ökade lånemöjligheter tagits upp. Rent seeking uppstår, som tidigare nämnt, när företag väljer att lägga ner tid och resurser på att söka stöd. Detta gör vissa företag istället för att ägna sig åt produktivt arbete, vilket är negativt utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. En del företag kan tycka att alternativkostnaden för att inte söka stöd blir större än att ägna sig åt produktivt arbete, som kanske inte gynnar sig. Almi

Invest investerar i företag, varför rent seeking kan uppstå där. Företag väljer att bli skickliga på att söka stöd, exempelvis hos Almi Invest, för att på det sättet få fart på sin ekonomi. Istället för att hitta ett eget sätt att finansiera sig på, exempelvis genom att vara revolutionerande och nytänkande, så försöker de erhålla stöd och en ekonomisk buffert genom stöd först.

Negativa incitamentseffekter är ett problem med företagsstöden som diskuteras i denna uppsats. Det är belopp i mångmiljardklassen som betalas ut till de svenska företagen och det finns då självklart incitament hos företag att försöka få ta del av dessa. Detta är inte problematiskt i sig utan som även tidigare har diskuterat så uppstår problematiken när företagen lägger mer resurser på denna verksamhet än den egna. Vad gäller de stöd som innebär att företagen mottar direkta bidrag eller där de får sänkta kostnader kan risken för dessa incitamentseffekter tänkas vara extra stor. Varför inte de stöd som hjälper företagen att låna pengar har tagits upp inom kontexten för detta är för att det kan antas att en hög skuldsättning inte är önskvärt. För företagen välja mellan en hög eller en låg skuldsättning kommer det med största sannolikhet att välja en låg. Incitament finns alltså för att undvika detta och bör inte ge upphov till negativa incitament på samma sätt som de företagsstöd som innebär bidrag eller sänkta kostnader. Vidare finns det en risk att företagen slutar att planera inför framtiden då deras **incitament inför kommande kriser** försvinner när företagsstöd i en stor omfattning betalas ut. Med största sannolikhet är inte denna pandemi den sista och andra kriser kommer även också att inträffa. För att företagen ska klara av dessa potentiella kriser måste de också planera inför dem vilket det finns en risk att de inte gör om det förväntas motta stöd i samma omfattning vid nästa kris.

Som diskuterats i tidigare avsnitt finns det en risk att **effektivitetsförluster på grund av beskattning** uppstår på grund av de ökade statliga utgifterna. Alla de stöd som ansetts mest relevanta och därför nämnts innebär en direkt kostnad, potentiell kostnad eller minskade intäkter. Varför exempelvis inte de stöd som innebär uppskjuten skatt tagits med. En viktig aspekt däremot som måste tas i hänsyn är hur hade fallet sett ut om dessa stöd inte betalades ut? Föreställ er två olika världar, en utan företagsstöd och en med företagsstöd. Ekonomin kanske hade skadats mer utan företagsstöden vilket innebär att detta ökade skattetryck är nödvändigt. Stöden kanske alltså leder till en bättre ekonomi än i det alternativa fallet och skattetrycket blir då i det stora hela lägre trots stöden.

Negativa omfördelningseffekter på grund av företagsstöden kan uppstå i samband med de stöd som alla företag i samhället kan söka. Detta eftersom alla företag som söker och tar emot stödet inte behöver dessa för att klara av pandemin. Detta kan tyckas vara motsägelsefullt då den fördelningsspolitiken som förs i Sverige säger ska åstadkomma det raka motsatta. Syftet är inte att omfördela skattepengar till de som redan har det gott ställt i samhället. Samtidigt som att den här typen av stöd troligen är viktiga för de företag som drabbats av pandemin finns denna baksida. Istället för att ge dessa icke-drabbade företag stöd hade mer stöd kunnat ges till de som verkligen är i behov av det. Samhällsnyttan kommer således troligen missgynnas och eventuellt klarar inte företag av pandemin. Hade man gett ytterligare stöd till de företag

som gått i konkurs under pandemin istället för att betala ut pengar till icke-drabbade hade dessa företag potentiellt inte gått i konkurs.

Administrationskostnader är en aspekt av kostnadssidan för alla företagsstöd som är viktig att ta i hänsyn. Dessa kostnader är oundvikliga och därför måste ansvariga ha en god bild av vad som krävs för att dela ut företagsstöden. Det kan tänkas att administrationskostnaderna blir höga om det är brist på bra planering och struktur. Är dessa kostnader inte inplanerade i budgeten får det sannolikt negativa konsekvenser för samhällsekonomin i stort. I denna uppsats har inte några exakta siffror för budget presenterats men några generella resonemang kan tänkas vara lämpliga att föra ändå. Vad gäller de stöd där den totala summan som betalas ut är lägre jämfört med de större kommer också den procentuella administrationskostnaden vara högre. För att dessa stöd ska vara värda att betala ut krävs det särskilt bra planering och kostnadsminimering så att inte dessa blir för kostsamma. Vidare är det sannolikt svårfrånkomligt med **fusk** kopplat till företagsstöden. Som nämnts ovan har Skatteverket anmält 90 företag för fusk kopplat till omställningsstödet och tänkvärt är att det ser ut på liknande sätt med de andra stöden. Bortsett från den kriminella aspekten med fusk kan det även tänkas vara kostsamt. Den drastiska ökningen i sjuklönekostnader som skedde under förra året är självklart till största del kopplat till pandemin. Det behövs däremot läggas resurser på att granska dessa fall och reda ut i om och i så fall vilken omfattning det har fuskats.

5.2 Sammanfattning i tabell

Nedan kommer sammanfattning i tabellform av de olika stöden, där syftet med stöden samt argumenten mot och för de olika stöden presenteras enligt nedan. I den vänstra kolumnen presenteras varje företagsstöd följt av varje stöds syfte. Efter det presenteras varje argument som kopplats till respektive stöd. Tabellen ska på ett enkelt och informativt sätt sammanfatta samtliga av de företagsstöd som kopplats till respektive argument.

Företagsstöd	Syfte	Argument för	Argument mot
2.1 Omställningsstöd till företag baserat på omsättningstapp för alla typer av företag, även enskilda näringsidkare	Ekonomiskt hjälpa de företag som har tappat en stor del av sin omsättning till följd av den pågående pandemin	<ul style="list-style-type: none"> - Motverka effekt av exogena negativa utbuds- och efterfrågechocker - Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital 	<ul style="list-style-type: none"> - Effektivitetsförluster på grund av beskattning - Negativa incitamentseffekter + inför kommande kriser - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.2 Utökad statligt ansvar för sjuklöner	Minska smittspridningen, minska belastningen på sjukvården, stärka den ekonomiska tryggheten, lindra konsekvenserna för arbetsgivarna och även stärka möjligheten för föräldrar att vara hemma med sina barn vid en eventuell skolstängning	<ul style="list-style-type: none"> - Minska negativa externa effekter som smittspridning 	<ul style="list-style-type: none"> - Effektivitetsförluster på grund av beskattning - Negativa incitamentseffekter + inför kommande kriser - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden

2.3 Utökad avsättning till periodiseringsfond	Förbättra likviditeten hos denna grupp	- Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital - Ofullständiga kapitalmarknader	- Negativa omfördelningseffekter - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden - Effektivitetsförluster på grund av beskattning
2.4 Utökade lånemöjligheter för företag via Almi, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit	Underlätta finansieringen för särskilt små och medelstora företag	- Ofullständiga kapitalmarknader - Positiva externaliteter	- Rent seeking - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden - Effektivitetsförluster på grund av beskattning
2.5 Tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher	Hjälpa företagen genom en ekonomisk underlättning, vilket i slutändan kommer att påverka både företagen och hyresvärdarna positivt	- Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital	- Effektivitetsförluster på grund av beskattning - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.6 Ökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag	Underlätta för dessa investeringar, vilket ska hjälpa företagen att bli finansierade och även underlätta för Almi att kunna investera	- Ofullständiga kapitalmarknader - Positiva externaliteter	- Snedvridning av konkurrens på grund av statliga investeringar - Rent seeking - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.7 Tillfälliga regler ska underlätta för bolags- och föreningsstämmor	Underlätta för företag och föreningar att genomföra bolags- och föreningsstämmor genom en tillfällig ny lag.	- Minska negativa externa effekter som smittspridning	- Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.9 Korttidspermittering för minskade lönekostnader	Hjälpa de drabbade företagen att kunna få behålla sin personal samtidigt som de under en period blir av med en del personalkostnader	- Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital	- Effektivitetsförluster på grund av beskattning - Negativa incitamentseffekter + inför kommande kriser - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.10 Anstånd med skattebetalningar	Företagens likviditet snabbt ska kunna stärkas	- Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital - Ofullständiga kapitalmarknader	- Negativa omfördelningseffekter - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden - Effektivitetsförluster på grund av beskattning

2.11 Statlig lånegaranti till små och medelstora företag	Hjälpa små och medelstora företag att undvika avveckling och konkurser	- Ofullständiga kapitalmarknader	- Effektivitetsförluster på grund av beskattning. - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.12 Tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter	Underlätta för företagen ekonomiskt genom att sänka deras personalkostnader	- Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital	- Effektivitetsförluster på grund av beskattning - Negativa incitamenteffekter + inför kommande kriser - Negativa omfördelningseffekter - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.13 Statliga kreditgarantier till flygföretag	Garanterat lån från kommersiella banker till flygföretagen. Detta för att undvika att svenska flygföretag slås ut till följd av pandemins följder	- Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital - Ofullständiga kapitalmarknader	- Effektivitetsförluster på grund av beskattning - Negativa incitamenteffekter + inför kommande kriser - Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden
2.14 Tillåtet med vissa åtgärder för arbetslösa företagare	Enklare för företagaren att senare kunna återuppta sin verksamhet i senare skede	- Ekonomisk Ärrbildning: arbetslöshet, jobbmatchningskapital och företagsspecifikt kapital	- Administrationskostnader och fusk relaterat till företagsstöden

6. Slutsats

Uppsatsen har avsett att analysera de företagsstöd som delats ut under coronapandemin, varför följande frågeställning formulerades: vilka för- och nackdelar är kopplade till de stöd som tillhandahållits under coronapandemin?

Företagsstöden som har delats ut nu under pandemin har med största sannolikhet haft stor betydelse för huruvida de svenska företagen, och i förlängningen även den svenska ekonomin, har och kommer att klara av pandemin och konsekvenserna den medfört. Av den anledningen kan det tyckas vara självklart att regeringen ska fortsätta betala ut stora belopp i företagsstöd. Mot detta, som uppsatsen har avsett att visa, finns emellertid även ett antal argument mot företagsstöden såsom, snedvridning av konkurrens, rent seeking, negativa incitamenteffekter, effektivitetsförluster på grund av beskattning, negativa omfördelningseffekter och administrationskostnader samt fusk relaterat till företagsstöd. Med detta i åtanke blir det således inte lika självklart att stöden ska delas ut i samma omfattning.

För att säkerställa att stöden ger samhället mer än vad det kostar krävs ständig uppföljning. Det gäller även att man analyserar och väger de för- och nackdelar som finns kopplade till varje stöd. Ett stöd kan ses som gott och bra i tanken, men sedan i verkligheten resultera i fler nackdelar än fördelar. Uppsatsen söker väga in de fördelar och nackdelar som ter sig mest relevanta för uppgiften och för de olika stöden.

Utifrån analysen kan följande slutsatser dras: de fördelar som främst är associerade med att dela ut företagsstöd under coronapandemin är bevarandet av de svenska företagen och samhällsekonomin. De risker som främst är associerade med att dela ut företagsstöd under coronapandemin är snedvridningseffekter av olika slag inom företagsamheten och missbruk hos företag som inte är i behov stöd.

7. Fortsatta studier

I denna uppsats, har det teoretiska ramverk som etablerats, möjliggjort en generell analys av de svenska företagsstöden under Covid 19-pandemin. De fördelar/möjligheter samt nackdelar/risker utifrån ekonomisk teori och forskning som ansetts vara av störst relevans och betydelse för de olika stöden har presenterats. När pandemin är över kan uppsatsen kompletteras ytterligare med de faktiska kostnaderna och vinsterna av företagsstöden. Detta skulle innebära ett tydligare resultat och de samhällsekonomiska konsekvenserna hade kunnat analyserats djupare. Fortsatta studier skulle även kunna gå djupare in på de mest drabbade branscherna och studera vidare hur de, med hjälp av företagsstöden, har klarat av pandemin och dess konsekvenser. Blev utfallet av företagsstöden såsom regeringen först tänkte? Blev kostnaderna större än vad man först beräknade att det skulle bli?

8. Referenslista

Akerlof, George A. (1970) 'The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism', *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3), pp. 488–500. doi: <https://doi.org/10.2307/1879431> (Accessed: 21 December 2020).

Arulampalam, W. P, Gregg and M, Gregory (2001). Introduction: Unemployment Scarring, *The Economic Journal*, 111(475), pp. F577–F584. Available at: <https://www.jstor.org/stable/798306> (Accessed: 19 December 2020).

Bergström, F. (1998). "Capital subsidies and the performance of firms", SSE/EFI Working Paper Series in Economics and Finance, No. 285, Handelshögskolan i Stockholm.

Bruns, V. (2004) *Who receives bank loans? : a study of lending officers' assessments of loans to growing small and medium-sized enterprises*. Jönköping International Business School, Jönköping University (JIBS dissertation series: 21). Available at: <http://hj.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A3879&dswid=-2683> (Accessed: 16 December 2020).

Calmfors, L. (2020). Idéer för ett starkare Sverige. Klas Eklund (red.) *Finanspolitik för starkare Sverige*. Ekerlids förlag, s. 33-61.

Dagens PS. (2020). *Sjukanmäld "spökpersonal": Nya fusket med covid-stöd - Dagens PS*. [online] Available at: <https://www.dagensps.se/nyheter/sjukanmald-spokpersonal-nya-fusket-med-covid-stod/> [Accessed 11 Jan. 2021].

Demmou, D, G Franco, S Calligaris and D Dlugosch (2020), "Corporate sector vulnerabilities during the COVID-19 outbreak: Assessment and policy responses", VoxEU.org, 23 Maj.

Eklblom, J. (2020). *Ica lyftes av coronakris*. [online] SvD. Available at: <https://www.svd.se/ica-lyftes-av-coronakris> [Accessed 25 Jan. 2021].

Fredenberg, A. *The Pros and Cons of Competition in/by the Public Sector*. Konkurrensverket, (2009). <https://www.konkurrensverket.se/globalassets/forskning/lankar-forslag-pa-uppsatsamne/the-pros-and-cons-of-competition-in-by-the-public-sector.pdf> [Accessed 16 Dec. 2020].

Hansson, F, A Lindberg (2018). Storbankernas kontor fortsätter stänga. *Dagens Nyheter*, 18 Juni. <https://www.dn.se/ekonomi/storbankernas-kontor-fortsatter-stanga/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Hansson, Å. (2020). Idéer för ett starkare Sverige. Klas Eklund (red.) *Ett skattesystem för ett starkare Sverige*. Ekerlids förlag, s. 257–287.

Hansson, Å. *Vad kostar beskattning - analys av den samhällsekonomiska kostnaden av beskattning*. Svenskt Näringsliv, (2009).

https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/skatter/vad-kostar-beskattning-analys-av-den-samhallsekonomiska-kostnaden_1039575.html [Accessed 16 Dec. 2020]

Larsson, E. (2020). Skatteverket anmäler 90 bolag för bidragsfusk. *SVT*, 18 Juni.

<https://www.svt.se/nyheter/nastan-100-foretag-utreds-for-coronafusk> [Accessed 10 Jan. 2021].

Lev, B and S Radhakrishnan (2003) “The measurement of firm specific organisational capital”, NBER Working Paper 9581. doi: 10.3386/w9581

Márquez, G., Mukherjee, J. Navarro, J. C., González, R. A., Palacios, R. & Rigobón, R. (1993). Fiscal policy and income distribution in Venezuela, In *Government Spending and Income Distribution in Latin America*. R. Hausmann and R. Rigobón (eds), Washington: Inter-American Development Bank, pp. 145-213

Mazzucato, M. (2013) *The entrepreneurial state ; debunking public vs. private sector myths*. London: Anthem Press (Anthem frontiers of global political economy).

Mueller, D.C. (2003). *Public Choice III*. 3 uppl. New York: Cambridge University Press.

MUSACCHIO, A., LAZZARINI, S. G. and AGUILERA, R. V. (2015) ‘New Varieties of State Capitalism: Strategic and Governance Implications’, *Academy of Management Perspectives*, 29(1), pp. 115–131. doi: 10.5465/amp.2013.0094.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, (2015). *Var gör innovationsstöden mest nytta? Stora skillnader i effekt mellan olika regioner*. 2015:17

Available at:

https://www.tillvaxtanalys.se/download/18.62dd45451715a00666f2162d/1586366216839/pm_2015_17_var%20g%C3%B6r%20innovationsst%C3%B6den%20mest%20nytta.pdf (Accessed: 21 December 2020).

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling. The COVID-19 crisis and state ownership in the economy: Issues and policy considerations. OECD, 2020.

<https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/the-covid-19-crisis-and-state-ownership-in-the-economy-issues-and-policy-considerations-ce417c46/> [Accessed 16 Dec. 2020].

Portes, J. (2020), "The lasting scars of the Covid.19 crisis: Channels and impacts", VoxEU.org, 1 Juni. Available at: <https://voxeu.org/article/lasting-scars-covid-19-crisis> (Accessed: 21 December 2020).

Portes, J and T Wilson (2020), "We need an exit strategy for jobs", Prospect Magazine, 4 Maj.

Regeringskansliet. (2020). *A-kassan förändras tillfälligt*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/04/a-kassan-forandras-tillfalligt/#vilandeforetaganchor> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2019). *Bättre fördelning av resurser*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2019/10/styrkan-i-ekonomi-ska-komma-alla-till-del/> [Accessed 25 Jan. 2021].

Regeringskansliet. (2020). *Fysisk närvaro inte ett krav för bolags- och föreningsstämmor under virusutbrottet*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/05/fysisk-narvaro-inte-ett-krav-for-bolags--och-foreningsstammor-under-virusutbrottet/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *För företagare med anledning av covid-19*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-arbete-med-coronapandemin/foretag/#statligkreditgaranti> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Korttidspermittering*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/om-forslaget-korttidspermittering/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Likviditetsförstärkning via skattekontot*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/forslag-om-likviditetforstarkning-via-skattekontot/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Omställningsstöd mars till oktober 2020*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/11/omstallningsstod-mars-till-oktober-2020/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Omsättningsstöd till enskilda näringsidkare införs*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/11/omsattningsstod-till-enskilda-naringsidkare-infors/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Regeringen har beslutat om tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/04/regeringen-har-beslutat-om-tillfallig-rabatt-for-fasta-hyreskostnader-i-utsatta-branscher/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Regeringen ökar Almi Invests investeringskraft för att överbrygga krisen i små innovativa företag*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/05/regeringen-okar-almi-invests-investeringskraft-for-att-overbrygga-krisen-i-sma-innovativa-foretag/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Skattelättnader till småföretagare genom utökad avsättning till periodiseringsfond*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/om-forslaget-skattelattnader-till-smaforetagare-genom-utokad-avsattning-till-periodiseringsfond/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Statliga kreditgarantier till flygföretag och utökad kreditgarantiram för Exportkreditnämnden för att dämpa effekterna av coronaviruset*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/03/statliga-kreditgarantier-till-flygforetag-och-utokad-kreditgarantiram-for-exportkreditnamnden-for-att-dampa-effekterna-av-coronaviruset/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Statlig lånegaranti till små och medelstora företag*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/statlig-lanegaranti-till-sma-och-medelstora-foretag/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2020/03/prop.-201920143/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Tillfälligt sänkta socialavgifter med anledning av coronaviruset*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/om-forslaget-tillfalligt-sankta-socialavgifter-med-anledning-av-coronaviruset/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Tillåtet med vissa åtgärder för arbetslösa företagare*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/06/tillatet-med-vissa-atgarder-for-arbetslosa-foretagare/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Utökade låne- och garantimöjligheter till företag i Sverige*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/03/utokade-lane--och-garantimojligheter-till-foretag-i-sverige2/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Ytterligare krisåtgärder för företag*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/11/ytterligare-krisatgarder-for-foretag/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Åtgärder på socialförsäkringsområdet med anledning av coronaviruset*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/socialforsakringar/atgarder-inom-sjukforsakringen-med-anledning-av-corona/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Regeringskansliet. (2020). *Ökat utrymme för Almi Invest att vara en aktiv investerare i innovativa företag*. [online] Available at: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/04/okat-utrymme-for-almi-att-vara-en-aktiv-investerare-i-innovativa-foretag/> [Accessed 23 Nov. 2020].

Schwartz, G. and Clements, B. (1999) 'Government Subsidies', *Journal of Economic Surveys*, 13(2), pp. 119-148. doi: <https://doi.org/10.1111/1467-6419.00079> (Accessed: 25 January 2021).

Statistiska centralbyrån. (2020) *Fortsatt dämpad arbetsmarknad*. [online] Available at: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/pong/statistiknyhet/arbetskraftsundersokningarna-aku-november-2020/> [Accessed 16 Dec. 2020].

Stiglitz, J. E., & Weiss, A. (1981). Credit rationing in markets with imperfect information. *The American Economic Review*, 71(3): 393-410. doi: <https://doi.org/10.7916/D8V12FT1>

Svenskt Flyg. (2015). *60 sekunder om flyg och miljö - Svenskt Flyg*. [online] Available at: <https://www.svensktflyg.se/filmer/60-sekunder-om-flyg-och-miljo/> [Accessed 21 Jan. 2021].

Tumino, A (2015), “The scarring effect of unemployment from the early ‘90s to the Great Recession”, Institute for Economic and Social Research Working Paper 2015-5.